

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถ
ในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย
นางสาวธัญปณีย์ รักภูบาล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถ
ในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING HISTORICAL METHOD ON
HISTORICAL CAUSES AND CONSEQUENCES ANALYSIS ABILITIES
OF ELEVENTH GRADE STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)
Department of Curriculum and Instruction
Silpakorn University
Academic Year 2022
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มี
ต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่อง
ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย นางสาวฐาปนีย์ รักภูบาล

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิชฌาย์ จินดาวัฒน์ภูมิ)

61262304 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทฉบับชุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์, ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

นางสาว ฐาปนีย์ รักภูบาล: ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน 3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องและ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

61262304 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : HISTORICAL METHOD, HISTORICAL CAUSES AND CONSEQUENCES ANALYSIS ABILITIES

MISS Thapanee RUCKPUBAN : EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING HISTORICAL METHOD ON HISTORICAL CAUSES AND CONSEQUENCES ANALYSIS ABILITIES OF ELEVENTH GRADE STUDENTS Thesis advisor : Lecturer Sasiphat Champa, Ph.D.

The purposes of this research were to: 1) compare learning achievements on important events affecting world change. 2) measure the abilities to analyze the causes and consequences of history of eleventh grade students after learning using the historical method. and 3) study the opinions of eleventh grade students toward learning management by using the historical method. The sample group in this research was eleventh grade students of Bodindecha (Sing Singhaseni) 4 School who are studying in the second semester of the academic year 2022 obtained by drawing lots using the classroom as a random unit. The research tools consisted of 1) a learning management plan using historical methods, 2) a learning achievement form on important historical events affecting the current world, 3) The abilities for historical causes and consequences analysis test. and 4) a questionnaire on students' opinions towards learning management using historical methods. The statistics used in the research were mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.). and non-independent t-tests.

The research results are as follows:

1. The achievements of the eleventh grade students who were taught by using the historical method after learning were higher than before at the statistical significance level of .05.
2. The abilities for historical causes and consequences analysis of eleventh grade students after learning management by using historical methods. The quality level is excellence.
3. The opinions of eleventh grade students towards learning management by using historical methods were found that, in general, the average was at the highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและความช่วยเหลือ ติดตามสอบถามความก้าวหน้า สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการตรวจสอบแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้และให้กำลังใจในการดำเนินงานตลอดมา รวมทั้งเป็นผู้ที่ช่วยชี้แนะให้ข้าพเจ้า สามารถมองเห็นและพัฒนาศักยภาพในตนเองให้ดีขึ้นได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตลอดจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ จินดาวรรณภูมิ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องด้วยความเมตตาเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านซึ่งได้แก่ อาจารย์ ดร.เพชรดา ชุนอ่อน อาจารย์ ดร.รัชตพงศ์ มะลิทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี กล่อมวิเศษ ครูจิรพันธ์ อัตจริตและผศ. ธิดิพงศ์ มีทอง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองพร้อมทั้งให้ข้อคิด คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบพระคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของโรงเรียนทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ และที่สำคัญขอขอบคุณ นักเรียนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม ตามกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอนอย่างตั้งใจ

ขอขอบคุณเพื่อนพี่น้องสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกคน โดยเฉพาะน้องกฤษดา เพ็ญลิ้ม และน้องวัชรพล นาคทับ ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เป็นกำลังใจและ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณครู อาจารย์ทุกท่านในทุกระดับการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ อบรม ชัดเกล้าและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้ชีวิตอันมีคุณค่า อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยและขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ผู้วิจัยนำมาใช้อ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่อ่อนัญญา รักภูบาลและสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การส่งเสริมสนับสนุน ทางการศึกษา มอบความรัก ความห่วงใยและกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณประโยชน์อันใด ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบุชาคุณแต่บิดา มารดา ผู้มีพระคุณสูงสุด ตลอดจนครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ ทุกท่าน

นางสาว ฐาปนีย์ รักภูบาล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์.....	15
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์.....	26
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์.....	38
4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	45
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	56
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์.....	69
ตอนที่ 2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์.....	70
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดย ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	73
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะ	86
รายการอ้างอิง.....	88
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	95
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	113
ประวัติผู้เขียน	125

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับ ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์.....	41
ตารางที่ 2 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	53
ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา	57
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับระดับพุทธิพิสัยของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน	60
ตารางที่ 5 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย.....	67
ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์.....	69
ตารางที่ 7 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	70
ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	73

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มี
ต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 8

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์คือการวิจัยไต่สวนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต (R. G. Collingwood, 1987: 9) ซึ่งไม่อาจแยกออกจากชีวิตมนุษย์ได้และมีบทบาทต่อคนในสังคมเสมอมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและสืบเนื่องต่อไปเนื่องจากสาระของประวัติศาสตร์มักเกี่ยวข้องกับการอธิบายเพื่อหาความหมายของการเปลี่ยนแปลงความต่อเนื่องของปรากฏการณ์จากสมัยหนึ่งไปสู่ปรากฏการณ์อีกสมัยหนึ่งโดยมีนักประวัติศาสตร์เป็นผู้เชื่อมโยงอดีตเข้าสู่ปัจจุบันและอนาคต (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2541: 155) เพื่อให้เข้าใจถึงพื้นฐานของมนุษย์ วิวัฒนาการของมนุษย์ และสังคม รวมทั้งความสำเร็จและข้อผิดพลาดของมนุษย์เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างสรรคและแก้ปัญหาของสังคมปัจจุบัน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555: 8) โดยอาศัยการค้นคว้า การวิเคราะห์และตีความจากหลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงกันระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

การศึกษาประวัติศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีวิจารณญาณอันสุขุมรอบคอบ รู้จักเข้าใจ ตัดสินเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลเป็นธรรม (दनัย ไชโยธยา, 2534: 112) ช่วยให้เกิดการพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผลโดยสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ จึงมีคุณค่าในการพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง (เฉลิม มลิตา นิตีเขตต์ปรีชา, 2559: 11) ดังนั้น การจัดการศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ดังที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ได้กำหนดจุดเน้นในการจัดการศึกษาของประเทศใน หมวด 4 มาตรา 23 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและมาตรา 24 ที่กำหนดให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญและเป็นรากฐานในศาสตร์สาขาอื่น ๆ เพราะประวัติศาสตร์จะให้ข้อมูลที่อาจเป็นข้อผิดพลาดในอดีต ซึ่งเราจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาจนสามารถนำไปใช้กับการทำงานและการดำเนินชีวิตได้ ดังที่ซี.พี. ฮิลล์ (C.P. Hill) ได้กล่าวไว้ว่าการสอนประวัติศาสตร์สามารถช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีการแสดงออกที่มั่นคงได้อย่างถูกต้องและแน่นอน ช่วยแยกแยะสิ่งที่มีสาระประโยชน์ออกจากกันอย่างเด่นชัด เป็นเสมือนบทเรียนที่สอนให้คนเข้าใจ เพื่อเตรียมรับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตสำหรับความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์นั้นมีมากมายเพราะประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์ในอดีตที่มนุษย์สามารถนำมาเป็นบทเรียนให้แก่ปัจจุบันโดยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและคาดการณ์อนาคต

สภาพการณ์ของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการเนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและขาดความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ (วนารัตน์ ราชอาจ, 2558: 2) เนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ที่เป็นนามธรรม นักเรียนไม่สามารถสัมผัสกับประวัติศาสตร์เหล่านี้ได้โดยตรง การเรียนการสอนจึงอาศัยการอ่าน การท่องจำลำดับเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่ได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนากระบวนการคิดด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากครูผู้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนักเพราะนักเรียนไม่สนใจในการเรียนและไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้เท่าใดนักด้วยไม่เห็นคุณค่าและเห็นว่าเป็นการเรียนเพื่อจดจำ (ทุติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง, 2551: 75) ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนผลผ่านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ในรายวิชาสังคมศึกษา พบว่าสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์เป็นสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดจากทั้งหมด 5 สาระโดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 34.21 เมื่อเทียบกับสาระอื่น ๆ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ย 56.45 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มีค่าเฉลี่ย 41.71 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 35.00 และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 34.47 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับความรู้และการพัฒนาตามที่คาดหวังจากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสาระสังคมศึกษา ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมายของวิชาและสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาของชาติตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ในหมวด 4 ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น นั้นและเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นพลเมืองดี

สำหรับสาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และที่ได้ปรับปรุงใน พ.ศ. 2560 กำหนดให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์โลกเช่นเดียวกับนักเรียนของประเทศอื่น ๆ เริ่มตั้งแต่อารยธรรมโลกในยุคโบราณที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกโลกยุคกลาง เหตุการณ์สำคัญของโลกในยุคปฏิวัติวิทยาการต่าง ๆ ยุคจักรวรรดินิยมโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 20-21 ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ (ว่าเป็นอย่างไร) ปัจจัยที่ทำให้เกิดพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอะไรบ้าง (ทำไมจึงเกิดขึ้น) และผลของเหตุการณ์นั้นเป็นอย่างไร (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554: 27) การวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

ผู้สอนส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นขณะเรียนในชั้น นอกจากนั้นผู้สอนควรมีวิธีการสอนใหม่ ๆ และส่งเสริมกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้มากขึ้น ในปัจจุบันการสอนประวัติศาสตร์ไม่ได้เน้นการท่องจำหรือให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียวแต่ยังต้องให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลเชื่อถือได้ (เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา, 2559: 278) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุ หากจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยปราศจากความตระหนักและเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับเหตุและผลที่ตามมาทางประวัติศาสตร์ก็จะเป็นเรื่องยากในการทำความเข้าใจถึงเหตุผลว่าทำไมเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงอุบัติขึ้น (อี.เอช. คาร์, 1961: 87)

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่ควรเกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการศึกษาประวัติศาสตร์กับสิ่งที่ผู้เรียนควรได้รับ อาทิ การฝึกคิดและเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ การใช้หลักฐานและเหตุผลในการวิเคราะห์ ตลอดจนการวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ในอดีตที่จะส่งผลกระทบต่อมา (แถมสุข นุ่มนนท์, 2533: 1 และ สิริวรรณ ศรีพหล, 2553: 132-135) การจัดการเรียนการสอนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นขณะเรียนรวมถึงวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล (เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา, 2559) และการศึกษาควรเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับสาเหตุและผลที่ตามมาทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและเหตุผลของการเกิดเหตุการณ์ในอดีต

วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้ความรู้และคำตอบที่เชื่อว่าสามารถสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอดีตได้ถูกต้องมากที่สุด (วงเดือน นาราสาัจ, 2550:9) ช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้หรือกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบ

ไปด้วย 1) ขั้นกำหนดประเด็นเรื่องที่จะศึกษาหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหา
ของบทเรียน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหาที่ชัดเจน จากนั้นจึงดำเนินการศึกษา
ขอบเขตและคาดคะเนคำตอบของปัญหาในรูปของการตั้งสมมติฐานซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบ
ด้วยเหตุผล 2) ขั้นรวบรวมหลักฐาน ผู้สอนควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนถึงวิธีการค้นคว้าและแหล่งข้อมูล
ที่ผู้เรียนจะสามารถรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาทั้งขั้นต้นและ
ขั้นรอง 3) ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนวิเคราะห์หลักฐานที่ได้รวบรวม
มาว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใดโดยการวิเคราะห์หลักฐานภายนอกและการวิเคราะห์หลักฐานภายใน
4) ขั้นตีความและการสังเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์มาตีความและ
สังเคราะห์ข้อเท็จจริงในอดีตเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อที่จะ
อธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ 5) ขั้นนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้าและ
จัดระเบียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้นำสนใจมีความต่อเนื่อง ตลอดจนมีการอ้างอิงหลักฐานอย่างมีเหตุผล
ซึ่งจะทำให้เป็นผลงานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า (ลาวัวฌย์ วิทยาธุติกุลและคณะ, 2543: 7 และสุนทร
สินธพานนท์, 2550: 26) นอกจากนี้วิธีการทางประวัติศาสตร์ยังทำให้ผู้ที่ศึกษาเกิดประสบการณ์และ
ทักษะในการคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะการค้นหาสาเหตุที่อาจอธิบายได้ว่าทำไมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์
หนึ่งจึงเกิดขึ้น การบ่งชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เป็น
เหตุเป็นผลต่อกันและกัน อาจเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดการวิวัฒนาการจากอดีตมาสู่ปัจจุบันได้ซึ่งเป็นสิ่ง
ที่ทำให้ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สมบูรณ์มีความหมายและมีอำนาจกระตุ้นความรู้สึกรักคิด สามารถ
นำไปประยุกต์ใช้กับกับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่น รวมทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เกิด
ประโยชน์อย่างแท้จริงซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคม
ที่เจริญก้าวหน้า (วงเดือน นาราัจจ์, 2550: 14 และ เตช บุนนาค, 2518: 87)

นอกจากนี้วิธีการทางประวัติศาสตร์ยังทำให้ผู้ที่ศึกษาเกิดประสบการณ์และทักษะในการคิด
วิเคราะห์โดยเฉพาะการค้นหาสาเหตุที่อาจอธิบายได้ว่าทำไมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจึงเกิดขึ้น
การบ่งชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน
และกัน อาจเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดการวิวัฒนาการจากอดีตมาสู่ปัจจุบันได้ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้
ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สมบูรณ์ มีความหมายและมีอำนาจกระตุ้นความรู้สึกรักคิด สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้กับกับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่นรวมทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่าง
แท้จริงซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้า
(วงเดือน นาราัจจ์, 2550: 14 และ เตช บุนนาค, 2518: 87)

การวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (Analyze Cause and
Consequence) เป็นความสามารถหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดหลักของการคิดทางประวัติศาสตร์ถูก
พัฒนาขึ้นโดย Sexias และ Morton (2013) ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ที่สำคัญที่ช่วยให้นักประวัติศาสตร์อธิบายว่าทำไมสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การทำความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ เจื่อนไขและผู้คนมีความสำคัญต่อการตีความข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และช่วยทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อนซึ่งความเข้าใจในบริบททางประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงข้อมูลหลักฐานซึ่งจะส่งผลต่อความเข้าใจและการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลสืบเนื่องในการสร้างคำอธิบายถึงข้อพิสูจน์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลักฐานจากการตีความหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองได้ในการอธิบายที่หลากหลายแม้ในเหตุการณ์เพียงเหตุการณ์เดียว (ศศิพัชร จำปา, 2558: 196, Seixas and Morton, 2013:6; Chapman, 2003: 47) เพราะหากนักเรียนไม่มีความเข้าใจแนวคิดเรื่องเหตุและผลจะมีวิธีคิดที่ไม่ซับซ้อนและมักขาดวิสัยทัศน์ต่อการเรียนประวัติศาสตร์ (Scott Waring, 2010: 283-288) ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เรื่องของกาท่องจำวันเดือนปีหรือชื่อคนสำคัญแต่เป็นเรื่องของการอธิบายเหตุและผลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ในอดีตซึ่งส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจุบันด้วยหรือพูดในทำนองกลับกันประเด็นสำคัญทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เราเผชิญอยู่ในปัจจุบันล้วนมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 8)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาเนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สากลโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่เน้นการสืบสวนข้อเท็จจริงจากหลักฐานทั้งขั้นต้นและชั้นรองเพื่อการตีความและอธิบาย โดยเฉพาะการได้เรียนรู้ว่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นมีปัจจัยสาเหตุและได้ส่งผลกระทบต่อหรือผลสืบเนื่องอย่างไรโดยการพิจารณาการกระทำของมนุษย์ที่มีส่วนทำให้เกิดเรื่องราวและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์อันอาจส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปสาระสำคัญดังนี้

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์และ ความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์สรุปได้ว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ช่วยพัฒนาความสามารถ

ดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ซึ่งปัจจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพจากการศึกษาข้างต้นองค์ประกอบที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนคือ กระบวนการสอนประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ได้ดีก็คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในงานวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้นำหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนและแนวทางของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ที่ได้นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอบสวนปัญหาทางประวัติศาสตร์เพราะประกอบไปด้วยเหตุที่นำไปสู่ผลที่สามารถตรวจสอบได้ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การตั้งประเด็นปัญหา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

2) การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์

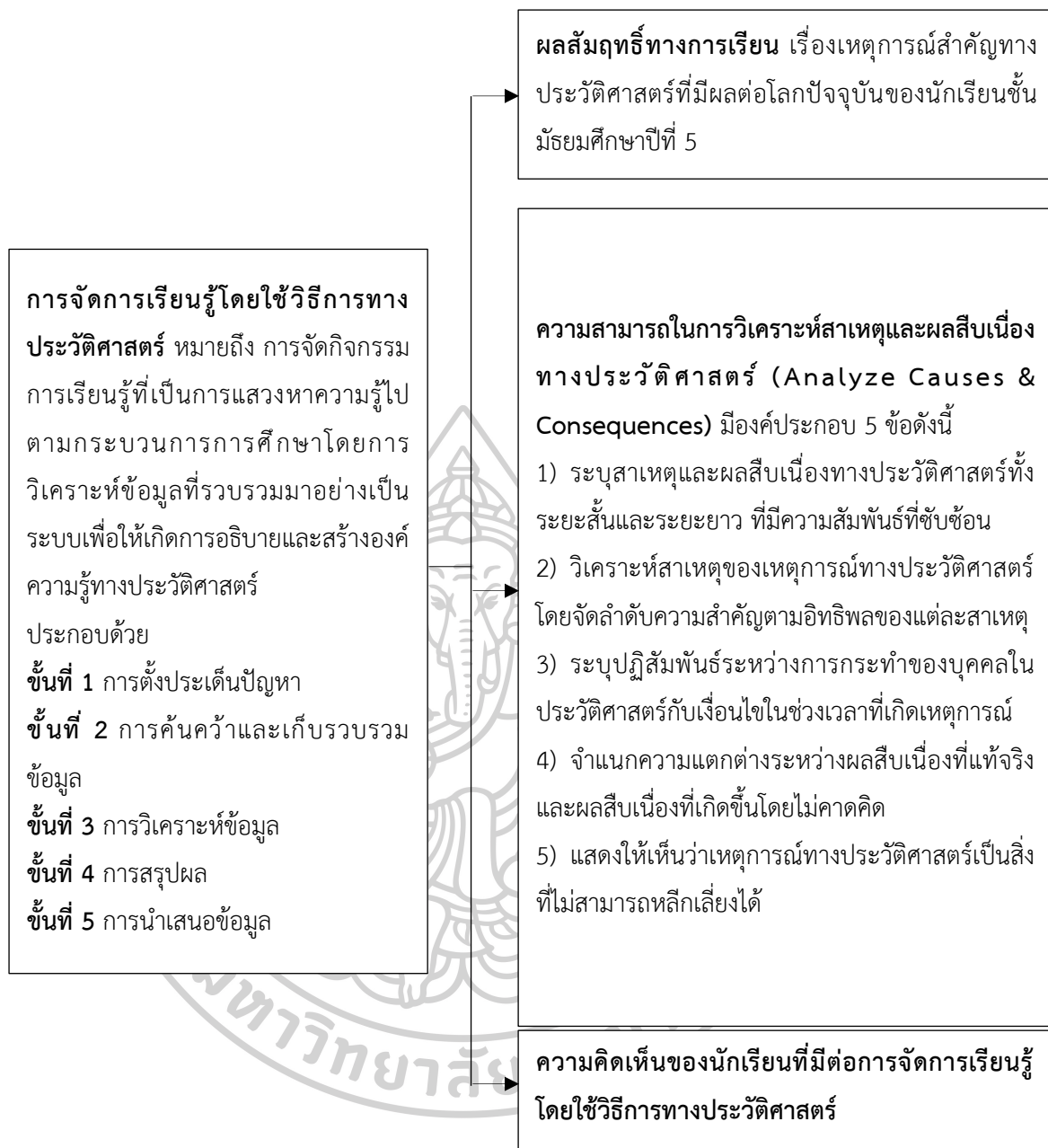
3) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือสมมติฐาน

4) การสรุปผล เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา มาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวนั้น ๆ บทบาทของผู้สอนคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียนคือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน

5) การนำเสนอข้อมูล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกันโดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้

จากแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน 2) วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ 3) ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ 4) จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด และ 5) แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ซึ่งสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำถามการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนเป็นอย่างไร
3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
2. ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
3. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 252 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – 6 ตามมาตรฐาน ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ 2 ส 4.2 ตัวชี้วัดที่ 2 และ 3 ในสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 12 คาบเรียน ประกอบด้วย

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อิทธิพลของคริสต์ศาสนาในยุคกลาง จำนวน 3 คาบเรียน
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ จำนวน 6 คาบเรียน
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ จำนวน 3 คาบเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน

3.2.2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

3.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมจำนวน 12 คาบเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการแสวงหาความรู้ไปตามกระบวนการการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการอธิบายและสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือสมมติฐาน

ขั้นที่ 4 การสรุปผล เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวนั้น ๆ บทบาทของผู้สอนคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียนคือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน

ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทาง

ประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกัน โดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้

2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (The Ability for Historical Causes and Consequences Analysis) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และอธิบายปัจจัยสาเหตุของการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อผลสืบเนื่องต่อเหตุการณ์ ตามแนวทางของ Seixas และ Morton (2013) มีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน (Multiple cause, Multiple consequence) ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์กัน

2.2 วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ (Cause vary in their influence) ในขั้นนี้นักเรียนต้องวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของสาเหตุ

2.3 ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ (Historical actor & condition) ในขั้นนี้นักเรียนต้องระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์

2.4 ระบุความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (Unintended consequences) ในขั้นนี้นักเรียนต้องจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด

2.5 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Not inevitable) ในขั้นนี้นักเรียนต้องแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยการตั้งคำถามประเภท “what if” (อะไรจะเกิดขึ้นถ้า...)

3. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

4. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งโดยขึ้นอยู่กับอารมณ์ พื้นความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ได้รับซึ่งความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาผ่านไปซึ่งสามารถวัดได้จากวิธีของลิเคอท์ (Likerts' s Scale)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน
2. ได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
3. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการประวัติศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์โดยปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.2 ลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.3 คุณค่าและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.4 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.5 แนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 2.1 ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 2.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการประวัติศาสตร์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
 - 3.1 ความหมายของการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
 - 3.2 องค์ประกอบของการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์
4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
 - 4.1 ความหมายของความคิดเห็น
 - 4.2 การวัดความคิดเห็น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อที่ศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้ ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ ลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์ คุณค่าและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ จุดมุ่งหมายของการจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

อี.เอช.คาร์ (2531: 22) อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวอันต่อเนื่องของการโต้ตอบกันระหว่างประวัติศาสตร์กับหลักฐานข้อเท็จจริงเป็นเรื่องถกเถียงระหว่างปัจจุบันกับอดีตที่ไม่มีที่สิ้นสุด

R. G. Collingwood (1987: 9) กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์คือการวิจัยหรือการไต่สวนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2518: 99) สรุปไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาความเป็นมาของมนุษยชาติหรือสังคมใดสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีต ปัจจุบันถึงอนาคต โดยอาศัยวิธีการบางประการที่เป็นที่รู้จักกันว่าวิธีการของประวัติศาสตร์

แถมสุข นุ่มนนท์ (2518: 33) อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นการไต่สวนเข้าไปให้รู้ถึงความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของอดีต ฉะนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความคิดที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของสังคมและสภาพเหตุการณ์ที่ส่งเสริมหรือขัดขวางวิวัฒนาการของสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง วิชาประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของสังคมมนุษย์ทุกคน

สมศักดิ์ ชูโต (2518: 5) สรุปไว้ว่า วิชาประวัติศาสตร์พยายามที่จะบันทึกและทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกอันเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี (2518: 2) กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2541) ได้ให้ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นที่รวมประสบการณ์ของมนุษย์ทุก ๆ ด้าน อันเกิดจากสามัญสำนึกและพฤติกรรม ประวัติศาสตร์กับชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ประวัติศาสตร์จึงมีบทบาทต่อคนในสังคมเสมอมาและยังคงมีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมต่อไป เนื่องจากสาระของประวัติศาสตร์มักเกี่ยวข้องกับการอธิบายเพื่อหาความหมายของการเปลี่ยนแปลง ความต่อเนื่องของปรากฏการณ์จากสมัยหนึ่งไปสู่

ปรากฏการณ์อีกสมัยหนึ่งโดยมีนักประวัติศาสตร์เป็นผู้เชื่อมโยงอดีตเข้าสู่ปัจจุบันและอนาคตหรืออีกนัยเป็นการอธิบายว่าอดีตส่งผลต่อปัจจุบันอย่างไร

สิริวรรณ ศรีพหล (2555: 8) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตเพื่อให้เข้าใจถึงพื้นฐานของมนุษย์ วิวัฒนาการของมนุษย์และสังคม รวมทั้งความสำเร็จและข้อผิดพลาดของมนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหาของสังคมปัจจุบัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ระบุว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นที่มาหรือเรื่องราวของประเทศชาติเป็นต้น ตามที่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน

เฉลิม มลิตา นิติเขตต์ปรีชา (2559: 5-6) ได้สรุปความหมายของประวัติศาสตร์หรือคำจำกัดความว่าประวัติศาสตร์คืออะไรนั้น อาจกล่าวได้เป็นนัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ในความหมายที่เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ประวัติศาสตร์ (History) จึงมีความหมายว่าประมวลวิทยาการความรู้ ประสบการณ์และเรื่องราวทั้งหลายของมนุษย์ซึ่งได้ก่อกำเนิดวิวัฒนาการและแปรเปลี่ยนปรับปรุงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามความเป็นจริง (reality) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับตัวแปร (variable) คือ สถิติปัญญา ความเฉลียวฉลาด สามารถ ความรอบรู้ ความรู้สึนึกคิด ความต้องการ ความหวังและพฤติกรรมของมวลมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญหมายถึงการสร้างประสบการณ์ในอดีตที่พิจารณาเห็นว่ามีคุณค่าขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ประกอบด้วยการสังเคราะห์ (synthesis) คือ การใช้ความคิดและการตีความผสมผสานกันของนักประวัติศาสตร์

2. ในความหมายที่เป็นวิชาความรู้แขนงหนึ่ง (Academic subject) ประวัติศาสตร์ หมายถึง บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ของโลกและมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องประวัติความเป็นมาของโลก วิวัฒนาการ ความสามารถ พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของมนุษย์ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและปรัชญา ดังนั้นประวัติศาสตร์ในสภาวะนี้จึงอาจจำแนกย่อยออกได้หลายแขนง เช่น ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์กฎหมาย ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศิลปะและประวัติศาสตร์ศาสนา เป็นต้น

จากการศึกษาความหมายของประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าประวัติศาสตร์หมายถึง การศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความเป็นมาของโลก วิวัฒนาการ ความสามารถ พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของมนุษย์ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและปรัชญา ทั้งนี้เรื่องราวเหตุการณ์และประสบการณ์ไม่มีใครสามารถหาข้อเท็จจริงได้ทั้งหมดแต่สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมหรือคนในสังคมนั้น ๆ และอาจมีผลสืบเนื่องไปถึงสังคมอื่น ๆ อีกด้วย โดยอาศัยการค้นคว้า การวิเคราะห์และตีความจากหลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงกันระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

1.2 ลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์ ดังนี้ ทักษิณ ไกรทอง (2545: 50-51) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มคนในอดีตที่ผ่านมา
2. วิชาประวัติศาสตร์เป็นการบันทึกประสบการณ์ทุกด้านของสังคมมนุษย์
3. วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ปลูกฝังคุณค่าในการแสดงความคิดเห็นช่วยพัฒนาความมีเหตุผลของผู้เรียน
4. วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจปัญหา สามารถวินิจฉัยข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล

5. ลักษณะการเสนอเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ครูประวัติศาสตร์ต้องสร้างเสริมให้แก่ผู้เรียนก็คือประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาสังคมมนุษย์ที่ไม่มีการหยุดนิ่งแต่จะมีการผันแปรไปตามความคิดเห็นของคนแต่ละยุคสมัย ดังนั้นการสอนวิชาประวัติศาสตร์จึงจำต้องคำนึงถึงเหตุการณ์และความคิดเห็นของคนในสมัยนั้นเป็นสำคัญ

6. วิชาประวัติศาสตร์กับการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดี

สรุปลักษณะทั่วไปของประวัติศาสตร์ได้ดังนี้ วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มคนและเรื่องราวในอดีตเป็นวิชาที่ช่วยปลูกฝังคุณค่าในการแสดงความคิดเห็นช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านความมีเหตุผล รู้จักตัดสินใจปัญหาและสามารถวินิจฉัยข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล

1.3 คุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์

นักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ ดังนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธมยะ (2525: 24-26) กล่าวถึงคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของตนเองและประโยชน์ของสังคมได้ มนุษย์ต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมตัวเอง อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม การที่จะเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ คือการรู้ที่มาและคลี่คลายของสิ่งนั้น รู้กำเนิดและพัฒนาการของสิ่งนั้น เรียกว่า การเข้าสู่ปัญญาด้วยประวัติศาสตร์จึงมีคุณค่าที่สอนให้รู้วิธีการที่จะเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มนุษย์จำเป็นต้องรู้จักตนเอง ว่าตนสามารถและไม่สามารถทำอะไรได้และภายใต้เงื่อนไขอะไรที่มนุษย์ไม่สามารถทำได้ ความรู้เหล่านี้ได้มาโดยการพิจารณาสิ่งที่มนุษย์เคยทำมาแล้วคือการรู้จักตนเองในฐานะมนุษย์จากประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติและของสังคมที่เล็กลง

3. มนุษย์มีอดีตของตนเองซึ่งไม่ได้ศึกษาแค่ในชั้นเรียนแต่เกิดจากการบอกเล่า การอบรมสั่งสอนและทางอื่น ๆ ความรู้เกี่ยวกับอดีตนั้นเป็นสิ่งที่มิอาจขาดต่อการกระทำของมนุษย์ในปัจจุบัน

อย่างมาก ประวัติศาสตร์สอนให้รู้ถึงอดีตเหล่านั้นและทำให้คนที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ เข้าใจความคิดของผู้คนอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ ได้กระจ่างแจ้งขึ้น

4. ประวัติศาสตร์สอนวิธีคิดที่มีเหตุผลและวางอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง วิชาประวัติศาสตร์เน้นความสำคัญของการจัดอคติ ไม่มีความเป็นพวกพ้องในการศึกษาจึงวางกลวิธีศึกษายึดถือในเหตุผลเป็นใหญ่ให้รู้จักตรวจสอบและวัดน้ำหนักความน่าเชื่อถือของหลักฐาน การคิดอย่างเที่ยงธรรมและเป็นกลางอย่างแท้จริงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาวิชาการทุกแขนง การฝึกวิธีคิดแบบนี้ประวัติศาสตร์จึงให้ประโยชน์อย่างมากแก่การศึกษาแขนงอื่น ๆ นอกจากนี้วิธีคิดที่เที่ยงธรรมและเป็นกลางโดยเคารพในข้อเท็จจริงและเหตุผลเป็นสำคัญนี้ยังมีคุณค่าอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันอีกด้วย การมองเห็นปัญหาอย่างชัดเจนแก้ปัญหาโดยไตร่ตรองข้อเท็จจริงและข้อเท็จจริงของหลักฐานอย่างรอบคอบ เก่งผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาแบบต่าง ๆ อย่างเที่ยงธรรมคือการขจัดปัญหาอย่างฉลาดที่สุดเท่าที่มนุษย์จะทำได้ในชีวิตจริง

วงเดือน นาราสาจ (2550: 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ไว้ ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์เกิดสำนึกในการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลเหล่านี้สร้างความภาคภูมิใจและกระตุ้นความรู้สึกนิยมในชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตนตลอดจนทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ จนเกิดความรักและหวงแหน อย่างไรก็ตาม ความรักและความภูมิใจในชาติจะต้องไม่เบี่ยงเบนเป็นความหลงชาติจนเกิดอคติต่อชนกลุ่มอื่นและทำให้เกิดการบิดเบือนประวัติศาสตร์จนเป็นอันตรายต่อชาติในเวลาต่อมา ดังเช่น กรณีที่พวกนาซีเช่นฆ่าชาวยิวเพราะเชื่อว่าเป็นผู้ครอบงำเศรษฐกิจและสังคมของพวกเขา

2. ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากอดีตเพื่อเป็นบทเรียน สำหรับปัจจุบัน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาและผลกระทบจากปัญหา เช่น ปัญหาการเติบโตและการปราบปรามขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างเพื่อให้เกิดปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันได้อีกหรือที่คนทั่วไปมักเรียกว่าประวัติศาสตร์ซ้ำรอย แม้ว่านักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเชื่อว่าประวัติศาสตร์ไม่เคยซ้ำรอย อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันอาจเกิดขึ้นได้ เช่น สงครามโลกซึ่งเกิดขึ้นถึง 2 ครั้ง แต่ก็มีเหตุและปัจจัยที่แตกต่างกัน

3. การศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาโดยตรง ประสบการณ์จากประวัติศาสตร์ที่เรียกว่ารู้เขารู้เราไม่เพียงแต่ช่วยให้เรารู้จักประเทศของเราหรือตัวคนที่แท้จริงของเราและรู้จักผู้อื่นหรือประเทศอื่นอย่างถ่องแท้ (ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็ง) หากยังสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายให้เป็นประโยชน์ต่อทั้งปัจจุบันและอนาคตด้วย

4. วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้ผู้วิจัยเกิดประสบการณ์และทักษะในการวิเคราะห์ ไต่สวนและแก้ปัญหาโดยเฉพาะการค้นหาสาเหตุของปัญหา จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่น รวมทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงได้ คุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาสูง

กาญจนา ศิริมุสิกะ (2544: 152) กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ดังนี้

1. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่ากับเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจความจริง
2. เป็นวิถีทางก่อกำเนิดพัฒนาสติปัญญาเพราะการศึกษาและการค้นคว้าในทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่น ความมีเหตุผล ความยุติธรรม ความวิริยะอุตสาหะ ช่างสังเกต มีระเบียบ รอบรู้และเฉลียวฉลาด เป็นต้น
3. ทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทันเหตุการณ์
4. เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ในแขนงต่าง ๆ เช่น สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ได้เป็นอย่างดี
5. สามารถสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็น
6. ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับประวัติศาสตร์
7. ความรู้และแบบอย่างในประวัติศาสตร์เป็นประสบการณ์สำหรับผู้ศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางกล้าเผชิญกับความเป็นจริงในชีวิต
8. ประวัติศาสตร์สอนให้ผู้ศึกษาเป็นคนรักความจริง มีคุณธรรมและหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
9. ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกการสร้างความคิดรวบยอดอันเป็นแก่นแท้ของความรู้
10. เป็นรากฐานนำไปสู่การฝึกให้มีนิสัย ทักษะคิด ค่านิยมที่ดีและถูกต้องในชีวิต เช่น การเป็นผู้มีมนุษยธรรม มีเหตุผล รู้จักเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ มีมนุษยสัมพันธ์ ชอบใฝ่หาความรู้ใฝ่ตน มีวิจรรณญาณ กล้าวิจารณ์ในแนวทางริเริ่มและสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องและมีเหตุผล ตลอดจนเป็นผู้มีระเบียบวินัยรอบคอบและรู้จักขั้นตอนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 11-12) สรุปคุณค่าของประวัติศาสตร์ ไว้ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์หรือการสืบสวนอดีตของมนุษย์ทำให้เราได้รู้ว่าพฤติกรรมและความคิด ความเชื่อของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการมาอย่างไร อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจปัญหาอย่างมีเหตุมีผล มาตรการในการแก้ปัญหาจึงจะมี ประสิทธิภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เรียกว่าเป็นการศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจปัจจุบันเห็นแนวทางก้าวสู่ออนาคต

2. ประวัติศาสตร์ทำให้ รู้รักเหง้าความเป็นไทยเข้าใจและภูมิใจในชาติตน เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่ก่อตั้งชาติบ้านเมือง ยังความเป็นปึกแผ่นดำรงเอกราชมาจนปัจจุบัน ซึ่งศาสตร์อื่น ๆ ย่อมไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่นี้ได้เท่าประวัติศาสตร์

3. ประวัติศาสตร์ทำให้รู้บทเรียนในอดีตเห็นข้อบกพร่อง-ความผิดพลาด สำเร็จ ความดีงามของบรรพบุรุษซึ่งจะสามารถนำไปสู่การเป็นบทเรียนที่มีค่าสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ในอนาคตต่อไป

4. ประวัติศาสตร์ทำให้รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตนและประเทศอื่น ๆ

5. การเรียนรู้ความเป็นมาของวิถีคิดและวิถีปฏิบัติหรือรากเหง้าของวัฒนธรรมไทยจะ ทำให้เราสามารถแยกแยะ “ความเป็นคนไทย วัฒนธรรมไทย วิถีไทย” ออกจากสังคมมนุษย์อื่น ๆ ได้

เฉลิม มลิตา นิตีเขตต์ปรีชา (2559: 9-11) ได้อธิบายถึงคุณค่าและประโยชน์ของการศึกษา วิชาประวัติศาสตร์ว่า ประวัติศาสตร์ได้สร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าขึ้นใหม่จากการเรียนรู้และทำความเข้าใจประสบการณ์ในอดีตอย่างมีระเบียบแบบแผนและได้นำมาใช้เพื่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เกิดการคลายตัวความสงสัยและอยากรู้อยากเห็น ทั้งยังอำนวยความสะดวกในแง่ของการทำความเข้าใจความจริงจากการศึกษาพฤติกรรมชีวิตมนุษย์ ส่งเสริมการพัฒนาปัญญาจากการค้นคว้า ในทางประวัติศาสตร์ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ในแขนง วิชาต่าง ๆ ทั้งยังสร้างความเพลิดเพลินให้ขบคิด ตอบ อ่าน เรียนรู้และเป็นรากฐานอันจะนำไปสู่การ ฝึกให้เกิดนิสัย ทักษะคิดและค่านิยมที่ดี กล่าววิพากษ์วิจารณ์ในแนวทางริเริ่ม สร้างสรรค์ กล้าแสดงออก ในทางที่ถูกและมีเหตุผล พร้อมทั้งทำงานอย่างมีระบบขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัชนิกร หงส์พนัส (2563: 42-43) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์รู้จักตัวเอง ทำให้รู้บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับขอบเขตของตน ขณะเดียวกันก็รู้ขอบเขตของคนอื่น กล่าวคือช่วยให้มนุษย์รู้จักและเข้าใจตัวเองมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจ สังคมของมนุษย์โดยรวม

2. ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความรู้ ความคิดอ่านกว้างขวาง ทันทเหตุการณ์ ทันทสมัย ทันทคนและสามารถเข้าใจคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ในสมัยของตนได้

3. ประวัติศาสตร์ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความระมัดระวัง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝน ความอดทน ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการวินิจฉัยและมีความละเอียดเพียงพอที่จะเข้าใจ ปัญหาสลับซับซ้อน

4. ประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์ในอดีตที่มนุษย์สามารถนำมาเป็นบทเรียนให้แก่ปัจจุบัน โดยบทเรียนประวัติศาสตร์อาจใช้เป็นประสบการณ์พื้นฐานการตัดสินใจเหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออนาคตและประยุกต์ใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหาและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม คุณธรรม ทั้งนี้เพื่อสันติสุขและพัฒนาการของสังคมมนุษย์เอง

5. ประวัติศาสตร์สอนให้คนรู้จักคิดเป็น ไม่หลงเชื่อสิ่งใดง่าย ๆ โดยมีได้ไตร่ตรองพิจารณาให้ถี่ถ้วนเสียก่อน

6. ประวัติศาสตร์ของชาติย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษในตระกูลและในความเป็นประเทศชาติซึ่งก่อให้เกิดความรักชาติและช่วยกันรักษาชาติบ้านเมืองให้คงอยู่ทั้งก้าวไปสู่ความเจริญ

จากคุณค่าของการศึกษาประวัติศาสตร์สามารถสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อค่านิยมและวิถีชีวิตทำให้ผู้ศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบด้วยการวิเคราะห์และวิพากษ์หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีอยู่อย่างรอบคอบ อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนนำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตมาใช้เป็นบทเรียนและช่วยตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล

1.4 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ได้มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

Leonard H. Clark (1973: 179) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดทางประวัติศาสตร์ นั่นคือวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างของประวัติศาสตร์เป็นการนำเอาอดีตมาศึกษาเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้โดยเรียนรู้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามวิถีทางของมันและใช้ความรู้ในอดีตเพื่อที่จะทำให้เข้าใจปัจจุบันและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้
4. เพื่อให้เข้าใจว่าวิชาประวัติศาสตร์คือสถานภาพของทุก ๆ สิ่งในปัจจุบันอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตซึ่งในปัจจุบันกำลังจะเกิดขึ้นไม่ทางใดก็ทางหนึ่งและมีอิทธิพลต่ออนาคต
5. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ถ้าการสอนประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนเกิดความรักในวิชานี้ได้ครูผู้สอนก็จะประสบความสำเร็จ
6. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับสิ่งที่เป็ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลต่าง ๆ ในวิชาประวัติศาสตร์มีคุณค่าอย่างมาก เรียนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อความสุขสนานไม่ใช่เพื่อเคารพ

दन्ये षोडशे (2534: 112) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบเรื่องราว ความเจริญและความคิดของมนุษย์ในอดีตสมัยซึ่งจะเป็นรากฐานของอารยธรรมความเจริญในปัจจุบันและอนาคต

2. เพื่อทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นในอดีตสมัยแล้วนำตัวอย่างที่ดีมาดัดแปลงปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันและวางแผนอนาคตต่อไป

3. เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม มีอุดมคติสูง มีคุณค่าในด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษาซึ่งอาจจะได้สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ อันแสดงความเจริญต่อไป และปรับตนให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้ ให้มองดูอดีตที่ผ่านมาแล้วใคร่ครวญตรึกตรองดูแล้วสร้างสิ่งใหม่ที่ดีกว่าในอนาคตต่อไป

4. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจดีในหมู่ชนต่อนานาชาติและอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น

5. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีวิจาร์ณญาณอันสมบูรณ์รอบคอบ รู้จักเข้าใจตัดสินเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลเป็นธรรมโดยยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วมาเป็นเครื่องกำหนดแล้วจึงดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

6. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยเห็นประโยชน์ส่วนรวม มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมนานาชาติ ทำงานร่วมกัน รู้จักรับผิดชอบและฝึกให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พร้อมกับรู้จักแยกความเป็นจริงออกจากความจริง

สิริวรรณ ศรีพหล (2539: 1191-1192) กล่าวว่า เมื่อประวัติศาสตร์มีคุณค่าการสอนประวัติศาสตร์ จึงมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเน้นความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติและความรู้สึกผูกพันกับชาติของตน

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประเทศอื่น ๆ ได้ดีขึ้น เข้าใจปัญหาและเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

3. เพื่อมุ่งพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เป็นการทำความรู้จักตนเองและสังคม จากการเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต

2. ช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความรักชาติและมีความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 5-10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจปัญหาและสิ่งแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน ประวัติศาสตร์หรือ การสืบสวนอดีตของมนุษย์ทำให้เราทราบว่าพฤติกรรมและความคิด ความเชื่อของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นได้ อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการมาอย่างไร อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจปัญหา อย่างมีเหตุมีผล เรียกได้ว่าเป็นการศึกษาอดีตเพื่อให้เข้าใจปัจจุบัน เห็นแนวทางก้าวสู่นาคต

2. รู้รากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจในชาติตน เหตุการณ์สำคัญในอดีตของ สังคมไทยเริ่มตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การสร้างบ้านเมือง การขยายอาณาเขตเพื่อสร้างความมั่นคงซึ่งเป็น ผลมาจากวีรกรรมและความเสียสละของบรรพบุรุษ ล้วนเป็นความรู้จากประวัติศาสตร์ ในแง่นี้ย่อม สร้างความรัก ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในชาติของตน

3. รู้บทเรียนในอดีต เห็นข้อบกพร่อง ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความดั่งามของ บรรพบุรุษ ประวัติศาสตร์ไม่ใช่เพียงแต่อดีตของความสำเร็จและความดั่งามซึ่งย่อมสร้างความภูมิใจใน บรรพบุรุษไทยเท่านั้น แต่การเรียนรู้เรื่องความล้มเหลวของอาณาจักรไทยในอดีต การเสียเอกราช การเสียดินแดนล้วนเป็นความรู้จำเป็นซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ผู้สอน ประวัติศาสตร์ต้องชี้ข้อมูลเหตุปัจจัยของเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ในแง่ที่เป็น “บทเรียนในอดีต” ว่าความโลภ ความเห็นแก่ตัว ความอ่อนแอของผู้นำ ความลุ่มหลงในอำนาจ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองหรือการขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งปัจจัยทางธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์สำคัญในอดีตได้ทั้งสิ้น การเรียนรู้จึงทำให้ “อดีต” เป็นบทเรียนสำหรับการมองเห็นปัญหาในปัจจุบันได้ชัดเจนซึ่งจะสามารถนำไปสู่การเป็นบทเรียนที่มี ค่าสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในอนาคตต่อไป

4. รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตนและประเทศอื่น ๆ วัฒนธรรมใน นัยประวัติศาสตร์ ย่อมรวมถึงวิถีคิด วิถีปฏิบัติซึ่งสะท้อนออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ไม่ได้ หมายถึงการทำความเข้าใจรากเหง้าความเป็นไทยเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความเข้าใจรากเหง้าของ มนุษยชาติที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กันด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องจะทำให้เข้าใจ ลักษณะเฉพาะของชนชาติอื่น ประเทศอื่นหรือภูมิภาคอื่นด้วย อันเป็นการสร้างความเข้าใจอันดี อย่างแท้จริง

5. รู้บันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต คุณค่าทางประวัติศาสตร์แนวคิดที่ว่า การ รับรู้เรื่องราวในอดีตไม่จำเป็นที่จะต้องมาจากการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ผู้เรียนหาความรู้ได้จาก การอ่านบันทึกของเหตุการณ์จะสร้างประโยชน์โดยตรงในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนในแง่ของการคิด วิเคราะห์ รู้เท่าทันข้อมูล มีความรู้ ความคิดกว้างขวาง ทันสมัย ทันคน ทันเหตุการณ์ ที่สำคัญคือ การพัฒนาด้านสติปัญญา พฤติกรรมและความคิดของมนุษย์นั้น “ถ้าลึกเหลือกำหนด” เต็มไปด้วย ความซับซ้อน ความขัดแย้ง ความรัก ความชัง การพิทักษ์ การปกป้อง ในการที่จะเข้าใจสังคมมนุษย์ จึงจะต้องอาศัยสติปัญญาและความสามารถทุกรูปแบบจึงจะรู้จักอดีตของสังคมมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

6. รู้วิธีการศึกษาเรื่องราวสำคัญที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริงถือว่าเป็นหัวใจของประวัติศาสตร์ในแง่ของการสร้างความรู้ใหม่และมีคุณค่าสำคัญมากต่อมนุษยชาติเนื่องจากการสร้างความรู้ในเชิงวิชาการทั้งหลายในโลกนี้เจริญสืบเนื่องได้ตลอดมา แต่ในโลกนี้ยังมีความรู้ที่อีกมากมายโดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อและค่านิยมของมนุษย์ที่มีอยู่ทุกพื้นที่ เช่น ประวัติของตัวเราและครอบครัว ความเป็นมาของตระกูล หมู่บ้านและชุมชนที่เราอาศัยอยู่ ศาสนาสถาน ตลาด ประเพณี ล้วนเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเราเองและเป็นเรื่องที่เราทุกคนสามารถสืบค้นหาความรู้เหล่านี้แล้วนำมาเสนอให้ผู้รู้ได้ เรียกว่าการสร้างความรู้หรือการเติมความรู้ให้แก่โลก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาและฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผลโดยสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยเรียนรู้ว่าสภาพของทุก ๆ สิ่งในปัจจุบันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตและมีอิทธิพลต่ออนาคต

1.5 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ได้มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 146) ได้กำหนดรายละเอียดมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงสาระของความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติค่านิยมของทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้สัมพันธ์กันดังนี้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ได้แก่ วิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วยการสืบค้นด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การสังเกต การเปรียบเทียบ การสำรวจ การรวบรวมข้อมูลและการจัดระบบข้อมูล การย่อความและเรียงความ การเขียนด้วยภาษาสละสลวย การเล่าเรื่องที่ค้นพบได้อย่างน่าสนใจและน่าเชื่อถือ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านอย่างกว้างขวาง การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างความเข้าใจเหตุการณ์ตามเส้นเวลา การนำเสนอที่น่าสนใจและเชื่อถือได้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทยซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะการเข้าถึงหลักฐานชั้นต้นและการสืบค้นข้อเท็จจริง

ความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติค่านิยม จากมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 3 ข้อจะเริ่มต้นจากการมุ่งที่เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่รักชาติก็คือ มาตรฐาน ส 4.3 โดยเริ่มจากการรู้จักตนเอง ชุมชนและสังคมไทย วัฒนธรรมไทยและความเป็นชาติไทย ส่วนมาตรฐาน ส 4.2 จะนำนักเรียนออกไปสู่สังคมโลกด้วยการศึกษาพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์โดยเริ่มที่ชาติตนเองและขยายไปสู่เพื่อนร่วมภูมิภาคและร่วมโลก รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทั้งที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมชาติและสังคมโลก ส่วนมาตรฐาน ส 4.1 เป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยตนเองโดยนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

แกมสุข นุ่มนนท์ (2527: 30-31) อธิบายถึงวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ผู้ศึกษาควรยึดถือเป็น 2 แนวทาง ประการแรก ศึกษาในลักษณะขององค์สามตามที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงชี้แนะ ประกอบไปด้วย ข้อที่ 1 ตัวการ ก่อนจะศึกษาเรื่องอะไรต้องเข้าใจเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน ข้อที่ 2 เหตุ เพราะเหตุใดเหตุการณ์นั้นจึงเกิดขึ้นหรือการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่อง และข้อที่ 3 ผล เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้วผลจะเป็นอย่างไร ถ้าไม่เกิดผลจะเป็นอย่างไร ประการที่สอง ศึกษาอย่างไรจึงจะใกล้ความจริงมากที่สุดโดยตีความหมายข้อเท็จจริงด้วยบริสุทธิ์

สิริวรรณ ศรีพหล (2554: 87-95) อธิบายว่า การสอนประวัติศาสตร์อาจสอนโดยวิธีการเน้นข้อเท็จจริงเป็นหลัก (Information oriented approach) กับวิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นหลัก (Student oriented approach) วิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นหลักนับเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพถ้าเป็นการสอนที่เน้นข้อเท็จจริงครูจะสอนได้ไม่หมดเพราะข้อเท็จจริงหรือปัญหาของโลกหรือของแต่ละชาติมีมากและซับซ้อนยิ่งขึ้น การสอนเพียงข้อเท็จจริงอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นการสอนประวัติศาสตร์จึงควรเน้นนักเรียนเป็นหลัก พยายามพัฒนาให้นักเรียนมีความคิด วิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลหรือหลักฐานในอดีตหรือเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล เช่น การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ฝึกหัดการประเมินคุณค่าของหลักฐานให้นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจรรย์ญาณ การใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มเติมนอกเหนือจากการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อเติมเต็มในข้อมูลให้สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นโดยอาจเชิญบุคคลน่าสนใจมาที่ห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนได้สัมภาษณ์และใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล

นอกจากนั้น เฉลิม มลิลลา นิติเชตต์ปริษา (2559: 166-168) ได้เสนอแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียนวัย 15-18 ปี เป็นวัยของการมุ่งไปสู่การศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้นักเรียนเรียนประวัติศาสตร์ที่จะเป็นรากฐานเพื่อเตรียมตัวสู่การสอบ เข้าเรียนต่อ การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาปัจจุบันได้รู้จักรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองของสังคมประชาธิปไตยและควรให้ได้เรียนรู้จากกิจกรรมมาก ๆ

วิธีสอนที่เหมาะสม เช่น การอภิปรายเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ครูคอยควบคุมให้อภิปรายอยู่ในกรอบเนื้อหา โดยให้มีการเตรียมเนื้อหามาก่อนหรือให้เกิดการเรียนรู้เอง ถามและคิดเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากตำราและหนังสืออื่น ๆ เป็นต้น

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการสอนประวัติศาสตร์ที่มีความเหมาะสมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต ให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลจากสื่อและหลักฐานต่าง ๆ ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์นั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด รวมถึงเข้าใจในความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อที่ศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้ ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์และรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

2.1 ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ได้มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และนักการศึกษากล่าวถึงความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

Louis (1956:8) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการตรวจสอบอย่างวิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์หลักฐานและสิ่งของที่หลงเหลือจากอดีต

ธิติมา พิทักษ์ไพรวรรณ (2524) ได้กล่าวว่า การที่นักประวัติศาสตร์ดำเนินการวิเคราะห์ พยานหลักฐานที่หลงเหลือเพื่อค้นหาหลักฐานที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับอดีตของมนุษยชาติ พบว่ามีข้อแตกต่างกันในประเภทของพยานและหลักฐานที่เสาะแสวงหาวิธีที่นำหลักฐานเหล่านั้นมารวบรวมไว้ด้วยกัน ตามกระบวนการนี้เรียกว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะค้นคว้า
2. การรวบรวมข้อมูลที่น่าจะเป็นไปได้เกี่ยวกับเรื่องนั้น
3. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้น ๆ ว่าเป็นของแท้หรือของปลอม
4. การดึงเอารายละเอียดของข้อมูลที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นของแท้และมีความชัดเจนมาใช้

เตช บุนนาค (2527) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์คือเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์พยายามที่จะค้นคว้าสรรหาข้อเท็จจริงใหม่ ๆ จากวิชาความรู้สาขาอื่น รวมถึงการนำมรดกของอดีตที่ทิ้งในรูปแบบต่าง ๆ มาเป็นวัตถุดิบของการศึกษาประวัติศาสตร์

ลาวัญย์ วิทยายุทธนิกุลและคณะ (2543:7) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง วิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบและที่เกี่ยวข้องกับหลักฐาน การตั้งประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐานและการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผล

ณรงค์ พวงพิศ (2544) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการที่นักประวัติศาสตร์หรือผู้ฝึกฝนทางประวัติศาสตร์ใช้ศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบกับหลักฐานอื่นๆ เช่น ภาพถ่าย แถบบันทึกเสียง วัตถุทัศน หลักฐานทางโบราณคดี เป็นต้น เพื่อให้สามารถจำลองอดีตหรือข้อสันนิษฐานขึ้นมาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ

มงคลรัตน์ บางภูมร (2548: 16) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นเครื่องมือในการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นแล้วว่าเกิดอะไรขึ้นด้วยการศึกษาจากร่องรอยหลักฐานที่มีอยู่ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนจิ๊กซอว์ที่ยังไม่ได้ต่อเข้าด้วยกัน ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือในการต่อจิ๊กซอว์ที่ทำให้ผู้คนได้เห็นภาพของเรื่องราวในอดีตได้ชัดเจนมากขึ้น

วงเดือน นาราสะจ (2550: 9) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้ความรู้และคำตอบที่เชื่อว่าสามารถสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอดีตได้ถูกต้องมากที่สุด เนื่องจากหลักฐานเกี่ยวกับอดีตมีทั้งประเภทปฐมภูมิและทุติยภูมินั้นมีจำนวนมากและหลากหลาย ประกอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นส่วนใหญ่ห่างไกลจากปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการศึกษาซึ่งรวมถึงการใช้เหตุผลในการตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานและนำไปใช้อย่างถูกต้อง ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สะท้อนข้อเท็จจริงที่แตกต่างจากนิทาน นิยายหรือเรื่องบอกเล่าที่เลื่อนลอย ฉะนั้นความรู้เกี่ยวกับอดีตจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจของนักประวัติศาสตร์เท่านั้นแต่ยังรวมถึงกระบวนการไตร่ตรองและมาตรฐานในการวินิจฉัยข้อมูลด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ให้ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ว่าเป็นกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล

อดิศร ศักดิ์สูง (2552) ได้ให้ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง การรวบรวม ตรวจสอบ ทดสอบ พิเคราะห์ ไตร่ตรองและตีความหมายของหลักฐานแล้วนำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ตามความเข้าใจของเขาเป็นการร้อยพันอดีตของนักประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้ภาพใกล้เคียงความเป็นจริงซึ่งจำเป็นต้องมีกระบวนการค้นหาความรู้และนำเสนอตามหลักการของรายวิชาประวัติศาสตร์

ที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในทางวิชาการโดยผ่านระเบียบวิธีที่เรียกว่า “วิธีการทางประวัติศาสตร์”

จากความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการศึกษาประวัติศาสตร์โดยโดยใช้พื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบและที่เกี่ยวข้องกับหลักฐาน การตั้งประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐานและการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ

2.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ได้มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

Edwin Fenton (1967) ได้เสนอแนวทางของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ โดยใช้หลักการทางประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการค้นคว้าหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้สามารถอธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์หรือหลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล

Leonard H. Clark (1973) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ตัวอย่างกิจกรรมและวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถนำไปสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. สอนให้นักเรียนมีโอกาสที่จะฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายนอกและภายในโดยการพิจารณาว่าข้อมูลเหล่านั้นเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด
2. ให้แบบฝึกหัดที่นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เช่น นำเอาตัวอย่างข้อความบางตอนออกมาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าข้อมูลนั้นมีความถูกต้องเพียงใด
3. ชี้แนะให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีที่จะตรวจสอบความจริงจากสิ่งที่นักเรียนได้อ่านและได้เห็น นักเรียนจะได้พบว่าเขามีโอกาสที่จะได้พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่จริงเสมอไป
4. ใช้การสอนแบบอุปนัยในการสอนแบบนี้ นักเรียนจะสามารถถึงความจริงต่าง ๆ จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และพัฒนาความคิดรวบยอดออกมาได้ซึ่งใช้ในกรณีนี้ที่ครูไม่สามารถที่จะสอนโดยชี้ข้อเท็จจริงหรือสรุปเป็นหลักการได้
5. ให้แบบฝึกหัดซึ่งนักเรียนได้ค้นคว้าหาความจริงหรือแสดงปัญหาออกมาได้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

3. ต้องเป็นคำถามที่ไม่ขัดต่อหลักตรรกศาสตร์ เช่น คำถามที่ว่านโปเลียนเป็นเผด็จการ หรือนักปฏิวัติเป็นคำถามที่ไม่สามารถตอบได้ชัดเจนเพราะขาดตรรกะเนื่องจากทั้งสองสิ่งมีใช้สิ่งที่ขัดแย้งกันจนปะปนไม่ได้ อาจเป็นได้ทั้งสองอย่าง

4. ควรเป็นคำถามที่หวังได้ว่าคำตอบของมันจะช่วยให้ความกระจ่างแก่ข้อเท็จจริงจำนวนมาก มิใช่ข้อเท็จจริงที่จำกัด เช่น คำถามที่ว่าสมเด็จพระนเรศวรมีมเหสีหรือไม่ คำตอบจะให้ความกระจ่างแก่ข้อเท็จจริงจำกัดมาก ตรงกันข้ามถ้าตั้งคำถามว่ากรุงศรีอยุธยามีกำเนิดมาอย่างไร เมื่อตอบได้ดีแล้วจะช่วยให้เข้าใจสภาพการณ์หลายอย่างของช่วงก่อน พ.ศ. 1893 และต้นอยุธยาได้อย่างดี

5. ควรมีลักษณะเปิดกว้างพอสมควร เพื่อเปิดโอกาสให้นักประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างกว้างขวาง

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล เมื่อได้คำถามจนสามารถกำหนดปัญหาขอบเขตความสนใจของตนแล้วต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ตนสนใจนั้นทุกประเภทสะสมไว้อย่างเป็นระบบซึ่งโดยทั่วไปมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

1. สืบหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องทุกประเภทจากแหล่งบริการข้อมูล
2. ศึกษาหลักฐานที่เกี่ยวข้องแต่ละชั้นแล้วเก็บความสำคัญและข้อสนเทศที่ได้จากหลักฐานนั้นลงบัตรขนาด 5 x 8 นิ้ว

3. กรณีเรื่องที่ศึกษาเป็นเรื่องร่วมสมัยซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยต่างยังมีชีวิตอยู่ควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในเอกสารด้วยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงนั้นตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า Oral History

4. กรณีหลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น โบราณวัตถุ ควรบันทึกภาพขึ้นสำคัญ บันทึกแหล่งที่พบและข้อสนเทศที่พบเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 3 คัดเลือกข้อมูล นำข้อมูลทุกประเภทที่บันทึกนั้นมาแยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรง
2. ข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบ การเก็บข้อมูลลงในบัตรจะทำให้การทำงานขั้นนี้สะดวกมากขึ้น

ขั้นที่ 4 ประเมินความสำคัญของข้อมูล ข้อมูลประเภทที่รวบรวมได้ทั้งหมดต้องผ่านการพิจารณาด้วยการวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Criticism) ซึ่งแบ่งเป็นสองขั้นตอนคือ

1. วิพากษ์วิพากษ์ภายนอก (External Criticism) ต้องพิจารณาส่วนสำคัญ 5 ประการ

- 1.1 อายุของหลักฐาน ต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นถูกเขียนหรือสร้างขึ้นเมื่อใด คำตอบที่ได้จะช่วยให้สามารถประเมินได้ว่าผู้เขียนอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เขากล่าวถึงมากน้อยเพียงใดและทำให้สามารถตีความสำนวนภาษาที่ใช้หลักฐานชิ้นนั้นได้ถูกต้อง

- 1.2 สถานที่ที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้นคือที่ไหน

1.3 ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร

1.4 จุดมุ่งหมายของหลักฐาน สร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไร

1.5 รูปเดิมของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิมอย่างไร

นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอหลักให้เป็นแนวกว้าง ๆ ให้พิจารณาอีก 3 ประการ คือ

1. หลักฐานนั้นปลอมแปลงขึ้นหรือไม่

2. หลักฐานนั้นให้ข้อมูลที่เจตนาบิดเบือนจากความจริงหรือไม่

3. เนื้อหาของเอกสารนั้น ผู้เขียนแต่งเองหรือคัดลอกข้อความมาจากหลักฐานอื่น ๆ

2. วิพากษ์วิพากษ์ภายใน (Internal Criticism) คือการวิพากษ์ข้อสนเทศ พิจารณาในเรื่องความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อสนเทศโดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และคุณค่า (Value) ของสิ่งที่อยู่ในตัวหลักฐานนั้นซึ่งการวิพากษ์ภายในมี 2 ขั้นตอน

2.1 การตีความหลักฐาน ต้องแบ่งระดับของข้อสนเทศเป็น 2 ระดับ คือระดับที่มีความหมายตามตัวอักษรหรือรูปแบบภายนอกซึ่งทราบได้ทันทีกับระดับที่มีความหมายซ่อนเร้นอยู่ภายในซึ่งการตีความหลักฐานอาจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

2.1.1 การตีความเพื่อให้ได้ความหมายขั้นต้น คือการอ่านเพื่อให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่าหลักฐานนั้นทั้งตามตัวอักษรหรือตามรูปแบบภายนอกต้องการบ่งบอกอะไร ข้อสนเทศที่หลักฐานนั้นตั้งใจจะให้มียะไรบ้าง การตีความขั้นนี้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ต้องพยายามทำความเข้าใจกับความหมายของคำ ความหมายของไวยากรณ์และความหมายจากจารีต ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ในแต่ละยุคสมัยให้กระจ่าง

2.1.2 การตีความเพื่อให้ได้ความหมายในชั้นลึก การตีความหลักฐานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถตีความให้ได้ความหมายในชั้นลึกที่ซ่อนเร้นอยู่ด้วย สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ได้แก่ ทักษะของผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานนั้น เจตนาที่แฝงอยู่เบื้องหลังของการสร้างหลักฐานแต่ละชิ้นและสามารถเปรียบเทียบหลักฐานในแต่ละสมัยจนพบข้อสนเทศที่หลักฐานไม่ได้ตั้งใจบอก

2.2 การบอกคุณค่าของข้อสนเทศ ต้องพิจารณาว่าข้อสนเทศใดรายงานความจริง ข้อสนเทศใดมีอคติอย่างไร ข้อสนเทศใดรายงานคลาดเคลื่อนเพราะความไม่รู้ ข้อสนเทศใดเจตนาบิดเบือนและข้อสนเทศใดเป็นความเท็จที่ไม่อาจเชื่อถือได้เลยซึ่งสามารถกระทำได้โดยวิธีวิพากษ์ข้อสนเทศ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ ในขั้นนี้ต้องนำข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ทั้งหมดที่รวบรวมได้มาประมวลเป็นเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาที่สนใจศึกษาโดยขั้นต้นอาจตั้งสมมุติฐานในรูปคำถามหรือกลุ่มคำถามที่ไม่มีลักษณะผูกมัดเกินไปเพื่อเป็นแนวทาง

เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและหลากหลายให้เป็นเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาดังกล่าวเรียกว่า การสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 6 การรายงานผล เป็นงานขั้นสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) คือการรายงานผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นภาพรวมทั้งหมดด้วยการอธิบายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ตอบคำถามที่ตั้งไว้อย่างมีเหตุผลและหลักฐานอ้างอิง โดยอาจกำหนดเป็นประเด็นต่าง ๆ แบ่งเป็นประเด็นหลัก ประเด็นรองอย่างมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและกัน

ลาวัญญ์ วิทยายุทธกกุลและคณะ (2543:7) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประเด็น/ปัญหา/เรื่องที่จะศึกษา โดยผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพราะเหตุใด กล่าวคือจะต้องมีการตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล

2. การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและแนวคิดจากหลักฐานต่าง ๆ โดยผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาที่มีอยู่หลากหลายทุกประเภท ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรองให้ได้มากที่สุด

3. การตรวจสอบเชิงประวัติศาสตร์โดยนักเรียนต้องตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่าและตีความหลักฐาน เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เขียนต้องแยกประเภทของหลักฐานและทำความเข้าใจหลักฐานแต่ละประเภทโดยใช้หลักการตรวจสอบกว้าง ๆ ได้แก่ ทำขึ้นเมื่อใด (ช่วงเวลา) ใครเป็นผู้สอบหรือเขียนขึ้น (ผู้สร้าง) เขียนขึ้นทำไม (จุดมุ่งหมายของหลักฐาน) การพิจารณาข้อมูลในหลักฐาน ความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักฐานอื่น ๆ เป็นต้น แล้วจึงเลือกสรรข้อเท็จจริงตามหลักฐานต่าง ๆ นั้น

4. ตีความเพื่อตอบปัญหาเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ (แยกแยะ) การสังเคราะห์ (รวบรวม) ข้อเท็จจริงในอดีตจากหลักฐานต่าง ๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ นับเป็นขั้นตอนของการตอบปัญหาโดยสามารถอธิบายได้ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างไรและทำไม

5. การนำเสนอ นับเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดเพราะผู้เรียนจะต้องจัดระเบียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์นั้นให้น่าสนใจ มีความต่อเนื่องและมีความเป็นจริงมากที่สุด การนำเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้อาจอยู่ในรูปการเขียนหรือการบอกเล่า ต้องอาศัยทักษะทางภาษา ตลอดจนการอ้างอิงหลักฐานอย่างมีเหตุผลซึ่งจะทำให้เป็นผลงานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550: 16) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นกำหนดประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐาน จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้สอนควรให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาของบทเรียนหรือเรื่องที่จะเรียน ผู้สอนตั้งคำถาม ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหา จากนั้นก็ดำเนินการศึกษาขอบเขตและแนวทางของปัญหาและคาดคะเนคำตอบของปัญหาในรูปของการตั้งสมมติฐาน

2. ขั้นรวบรวมหลักฐานเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องค้นคว้าหาข้อมูลหลักฐานและรวบรวมหลักฐานต่างๆ ทั้งจากขั้นต้นและขั้นรองซึ่งควรเริ่มต้นจากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาก่อน เพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาและรวบรวมแนวคิดของผู้ที่ศึกษามาก่อนแล้วจึงนำไปศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานขั้นต้นจะทำให้เข้าใจเรื่องที่ศึกษามากขึ้น ผู้สอนควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนถึงวิธีการค้นคว้า บอกแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนวิเคราะห์หลักฐานที่รวบรวมมาว่ามีความน่าเชื่อถือถูกต้องและเป็นกลางโดยวิเคราะห์หลักฐาน 2 วิธี คือการวิเคราะห์หลักฐานภายนอกเป็นการวิเคราะห์หลักฐานสภาพที่ปรากฏภายนอกว่าถูกต้องตามยุคสมัยหรือไม่และขั้นวิเคราะห์หลักฐานภายในเป็นการวิเคราะห์หลักฐานว่าถูกต้องทั้งหมดหรือไม่ เช่น การกล่าวถึงตัวบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ว่าถูกต้องมีจริงในยุคสมัยของหลักฐานนั้นหรือไม่

4. ขั้นตีความและสังเคราะห์ ขั้นนี้เป็นการนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์ประเมินค่าแล้ว มาตีความและสังเคราะห์ว่าหลักฐานใดมีความสำคัญ มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามเหตุการณ์มากกว่ากันซึ่งอาจทำได้โดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบแล้วจึงดำเนินการสรุป

5. ขั้นนำเสนอข้อมูล เป็นการเรียบเรียงข้อมูลที่ค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์มาแล้ว และนำเสนอข้อมูลในลักษณะเน้นการตอบหรืออธิบายความรู้ในรูปแบบการเขียนรายงานอย่างมีเหตุผล

วงเดือน นาราัจจ์ (2550: 10) ได้กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ดังนี้

1. การรวบรวมหลักฐาน เป็นการสืบค้นข้อมูลเพื่อให้เข้าถึงหลักฐานและข้อเท็จจริงในอดีต ข้อมูลเหล่านี้ใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในอดีต ดังนั้น ไม่ว่าจะทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องใด นักประวัติศาสตร์หรือผู้วิจัยจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกประเภทให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นต้นว่า เมื่อต้องการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมไทยสมัยธนบุรี ผู้วิจัยจะต้องค้นคว้าข้อมูลทั้งที่บ้านทึกขึ้นร่วมสมัยธนบุรีซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ต้องการศึกษาและบันทึกในสมัยใกล้เคียง เช่น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ต่อเนื่องกับสมัยธนบุรี ที่สำคัญผู้วิจัยต้องศึกษาข้อมูลในวงกว้างทั้งจากหลักฐานประเภทพงศาวดาร ใบบอก หมายรับสั่ง ประชุม ประกาศ กฎหมาย บันทึกของชาวต่างประเทศที่พำนักอยู่ในช่วงเวลานั้นและที่เดินทางเข้ามาติดต่อ ตลอดจนหลักฐานอื่น ๆ เช่น

บันทึกความทรงจำ วรรณกรรม สมุดภาพ จิตรกรรมฝาผนัง ฯลฯ หลักฐานเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจภาพรวมของเหตุการณ์ที่ต้องการศึกษาได้

2. การคัดเลือกหลักฐาน เมื่อศึกษาและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ประกอบแล้ว ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงหรืออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เช่น บันทึกของพวกมิชชันนารีที่อยู่ในสมัยธนบุรี สามารถสะท้อนปฏิกิริยาของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีที่มีต่อการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในสังคมไทยได้ในมิติหนึ่ง นอกจากนี้บันทึกของพ่อค้าชาวจีนที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายก็อธิบายถึงสภาพเศรษฐกิจของไทยในขณะนั้นได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านั้นยังต้องนำไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าก่อนนำไปใช้โดยเฉพาะจุดมุ่งหมายและความเป็นกลางของผู้บันทึกหลักฐานนั้น ๆ เพราะไม่มีเอกสารใดที่ให้ข้อมูลแก่เราได้มากเท่ากับสิ่งที่ผู้บันทึกเอกสารนั้นคิด

3. การวิเคราะห์/ตีความ/ประเมินหลักฐาน เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของวิธีการทางประวัติศาสตร์เพราะผู้วิจัยจะต้องไต่สวนหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้คัดเลือกไว้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้มีการวิเคราะห์/ตีความ/ประเมินหลักฐานประเภทปฐมภูมิและทุติยภูมิ

4. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหลักฐาน เมื่อผู้วิจัยประเมินหลักฐานต่าง ๆ แล้วจะต้องศึกษาว่าหลักฐานแต่ละชิ้นสามารถนำไปเชื่อมโยงเข้ากับหลักฐานอื่น ๆ ได้อย่างไรและนำไปใช้ในลักษณะใด เป็นต้นว่า การอธิบาย/เล่าเรื่องหรือการวิเคราะห์/ตีความเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ หลักฐานบางชิ้นมีลักษณะเอกเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับหลักฐานอื่น ๆ เช่น เมื่อนักประวัติศาสตร์พบว่าที่จังหวัดนครราชสีมามีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาของจีนสมัยราชวงศ์หมิงจำนวนมากซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่าน่าจะเป็นการนำมาในลักษณะของสินค้า แต่ในช่วงแรกยังไม่ทราบแน่ชัดว่าใครเป็นผู้นำเข้า มา ต่อมา มีการเผยแพร่เอกสารจีนซึ่งบันทึกถึงการเดินทางของพ่อค้าจีนที่เข้ามาค้าขายตามเมืองท่าทางตอนใต้ของไทยในสมัยอยุธยาโดยรวมถึงเมืองนครศรีธรรมราชด้วย ผู้วิจัยจึงสามารถนำหลักฐานที่กล่าวมานี้มาเชื่อมโยงและสรุปข้อเท็จจริงได้

5. การนำเสนอข้อเท็จจริง เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญและยุ่งยากซับซ้อนมากที่สุด เพราะหลังจากที่ผู้วิจัยสามารถถ่วงถ่วงและคัดเลือกหลักฐานที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงและเชื่อมโยงเป็นภาพเดียวกันได้แล้ว จะต้องนำหลักฐานเหล่านั้นมาสรุปเหตุผลและสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต แล้วเรียบเรียงเนื้อหาตามโครงเรื่องที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ด้วยสำนวนของตนเองเป็นการนำเสนอในภาพรวมด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของผู้วิจัย นอกจากนี้เมื่อนำหลักฐานมาใช้อ้างอิงแล้วผู้วิจัยจะต้องบอกที่มาของหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้องและเปิดเผยเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

สิริวรรณ ศรีพหล (2553: 142-144) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. **ขั้นกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน** การกำหนดปัญหาเป็นขั้นตอนแรกของวิธีสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ แต่ก่อนที่ผู้เรียนจะกำหนดปัญหาได้นั้นครูผู้สอนต้องให้นักเรียนฝึกการสังเกตหรือตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีตหรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดข้อคิดว่ามีจุดใดหรือประเด็นที่สามารถนำมากำหนดเป็นปัญหาเพื่อการศึกษาและค้นหาคำตอบได้ การกำหนดปัญหานี้ผู้สอนอาจช่วยให้ข้อเสนอแนะหรือร่วมกับผู้เรียนกำหนดปัญหาที่จะศึกษา เมื่อกำหนดปัญหาได้แล้วผู้สอนจะแนะนำให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อการค้นคว้าหาข้อสรุปต่อไป ทั้งนี้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนอาศัยพื้นฐานจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาตั้งสมมติฐาน สมมติฐานที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการศึกษาให้ตรงประเด็น

2. **ขั้นรวบรวมหลักฐาน** ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีค้นคว้าและบอกแหล่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ หลักฐานหรือข้อมูลบางอย่างครูผู้สอนอาจเตรียมมาให้ผู้เรียนเพื่อประกอบการเรียนและค้นคว้าโดยรวบรวมไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือในห้องเรียน เมื่อผู้เรียนได้สำรวจเอกสารแล้วต่อไปคือการรวบรวมและคัดเลือกหลักฐานว่า หลักฐานหรือข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาและคัดแยกข้อมูลหรือหลักฐานดังกล่าว ว่าหลักฐานใดเป็นหลักฐานขั้นต้น ขั้นรอง หรือขั้นที่สามและลำดับความสำคัญของหลักฐานหรือข้อมูลเหล่านั้น

3. **ขั้นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน** ในขั้นนี้ผู้สอนต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน โดยใช้วิพากษ์วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยวิพากษ์ภายนอกและวิพากษ์ภายใน

4. **ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐาน** เมื่อหลักฐานหรือข้อมูลได้มีการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้วผู้สอนจะให้ผู้เรียนตีความหลักฐานหรือข้อมูลแล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น การสังเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องพยายามเรียบเรียงความคิดของตนเองโดยอาศัยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ ในขั้นตอนนี้หากพบข้อค้นพบใหม่ ๆ ผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปศึกษาหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ เมื่อสังเคราะห์แล้วผู้เรียนจะเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ในลักษณะการอธิบายโดยมีความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและแนวคิดเข้าด้วยกัน ในขั้นตอนนี้คาดว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

5. **ขั้นนำเสนอผลการศึกษา** นับเป็นขั้นตอนสำคัญของวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นขั้นของการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้วมาเรียบเรียงเป็นความรู้และแนวคิดสำคัญ การนำเสนอเนื้อหาในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำเป็นรายงาน การเขียนเป็นบทความ การบรรยาย อภิปราย สัมมนา หรือเสนอในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้เรียนต้องเสนอผลการศึกษาที่น่าสนใจและมีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือ

เฉลิม มลิกา (2559:156) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาหรือข้อสมมติฐาน จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในขั้นนี้อยู่ที่การใช้ การสังเกตของผู้เรียนและผู้สอนรวมกัน เพื่อให้ค้นพบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์หรือพฤติกรรม ของบุคคลในประวัติศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเนื้อหาของบทเรียน ผู้สอนควรดำเนินการวางแผน และเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เกิดข้อคิดในขณะ เรียนซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป็นปัญหา หลังจากนั้นก็ถึงขั้นการดำเนินการศึกษาขอบเขตและ แนวทางของปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด ถ้าผู้เรียนและผู้สอนกระทำด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังผลจะออกมาในรูปคำถามที่เกี่ยวกับปัญหาเป็นจำนวนมาก ถ้าเป็นการเรียนการสอนที่ ผู้เรียนมีประสบการณ์มาแล้วก็อาจดำเนินการให้ผู้เรียนเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่ากันไป ได้เกี่ยวกับคำตอบของปัญหาในรูปของการกำหนดสมมติฐานได้ด้วย

2. ขั้นแสวงหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับ วิธีการค้นคว้าและบอกแหล่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ อาจกำหนดให้ในรูป ของการบอกบรรณานุกรมหรือหนังสืออ้างอิง ผู้สอนอาจเตรียมหลักฐานหรือเอกสารเพื่อประกอบการ เรียนและค้นคว้าโดยรวบรวมไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือภายในห้องเรียนก็จะเกิดความสะดวกและ เป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนให้สามารถดำเนินการรวบรวมและคัดเลือก เอกสารหลักฐานที่มีคุณค่าตรงกับปัญหาหรือข้อสมมติฐานได้ทันทีก็ยิ่งดี ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะ ขาดเสียมิได้ก็คือจะต้องมีการจำแนกประเภทของหลักฐานออกเป็นหลักฐานขั้นต้น หลักฐานขั้นที่สอง และหลักฐานขั้นที่สาม ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้โดยคำนึงถึงลำดับความเชื่อได้ของ หลักฐานเป็นเกณฑ์

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของข้อมูล ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและสาธิต วิธีการวิเคราะห์และการประเมินคุณค่าข้อมูลโดยอาศัยหลักการสำคัญคือการคิดวิเคราะห์ แยกเป็น 2 ขั้นคือ

3.1 การประเมินคุณค่าภายนอก ได้แก่ การพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นที่ กล่าวถึงข้อเท็จจริงเดียวกัน ทั้งนี้ก็เพื่อตรวจหาข้อบกพร่องผิดพลาดของหลักฐานที่ไม่ใช่หลักฐาน ขั้นต้น การค้นคว้าพิจารณาเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เขียนว่ามีเครดิตแค่ไหน การสำรวจคุณค่าจาก ข้อเสนอในหนังสือวิจารณ์ การพิจารณาเฉพาะส่วนที่เป็นบทคัดย่อ บทนำ บทสรุปและสารบัญเรื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้วิเคราะห์สามารถเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดอย่างคร่าว ๆ ได้

3.2 การประเมินคุณค่าภายใน หมายถึง การที่ผู้วิเคราะห์พยายามใช้ความเฉลียวฉลาด และความรอบรู้ค้นหาความมีเหตุผล ความคงเส้นคงวา ความเป็นจริง ที่สำคัญก็คือสิ่งที่เป็น วัตถุประสงค์ของหลักฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียง ถูกต้องและตรงตาม ความเป็นจริงมากที่สุดในการสังเคราะห์

4. ชั้นตีความและสังเคราะห์ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่นำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้วมาตีความและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปของแนวคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เป็นเรื่อง ๆ ซึ่งจะกระทำได้โดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณา อธิบาย วิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นประกอบแล้วจึงดำเนินการสรุปผสมผสานและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกลายเป็นมโนทัศน์ของการเรียนรู้

5. ขั้นนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นของการนำเสนอความรู้และแนวความคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วต่อผู้อื่นอาจกระทำได้โดยการบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การเขียนบทความ การทำรายงานและอื่น ๆ ความสำคัญอยู่ที่ผู้นำเสนอจะต้องใช้ความสามารถในการร่างโครงเรื่องและแนวการเขียนอย่างรัดกุมเพื่อให้น่าสนใจ มีคุณค่า มีความต่อเนื่องและเข้าใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้ติดตามการนำเสนอเป็นการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ขั้นสุดท้ายครบตามกระบวนการ

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สรุปได้ว่าเป็นวิธีการแสวงหาความรู้หรือกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ได้นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอบสวนปัญหาทางประวัติศาสตร์ เพราะประกอบไปด้วยเหตุที่นำไปสู่ผลที่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการศึกษาและการใช้เหตุผลในการตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานและนำไปใช้อย่างถูกต้อง ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สะท้อนข้อเท็จจริง สามารถนำมาสรุปเป็นขั้นตอนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดบทบาทระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้ดังนี้

1. การตั้งประเด็นปัญหา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

2. การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือสมมติฐาน

4. การสรุปผล เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของ

เรื่องราวนั้น ๆ บทบาทของผู้สอนคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียนคือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน

5. การนำเสนอข้อมูล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกัน โดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อที่ศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้ ความหมายของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และองค์ประกอบของการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

3.1 ความหมายของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

นักการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ได้ให้ความหมายของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

Scott Joe (1990) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสาเหตุระยะยาวและระยะสั้น เข้าใจว่าสาเหตุบางประการมีความสำคัญกว่าสาเหตุอื่น ๆ เห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างการพึ่งพาซึ่งกันและกันของปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่แตกต่างกัน

The Australian Curriculum: History (2010) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นแนวคิดที่นักประวัติศาสตร์ใช้เหตุและผลเพื่อระบุห่วงโซ่ของเหตุการณ์และพัฒนาการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เหตุและผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อระบุ ตรวจสอบ และวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมาหรือผลลัพธ์ของเหตุการณ์ซึ่งบางครั้งความเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผลนั้นปรากฏชัดเจนมาก ตัวอย่างเช่น ฝนตกหนักในช่วงหลายสัปดาห์ (สาเหตุ) นำไปสู่ น้ำท่วม

และการทำลายพืชผล (ผลกระทบ) อย่างไรก็ตามบ่อยครั้งที่การเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผลไม่ชัดเจนนัก เนื่องจากโดยทั่วไปมีหลายสาเหตุ (เหตุผล) ที่นำไปสู่เหตุการณ์หรือการกระทำและยังสามารถเกิดผลกระทบมากมาย (ผลลัพธ์) โดยบางครั้งผลกระทบนั้นสามารถระบุได้โดยง่าย ในขณะที่ในบางเหตุการณ์ผลกระทบคาดเดาได้ยากกว่าและไม่สามารถสังเกตเห็นได้จนกว่าเหตุการณ์นั้นจะผ่านไปนานแล้ว

Seixas และ Morton (2013) ได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุและผลที่ตามมาทางประวัติศาสตร์ (Analyze cause and consequence) ว่าเป็นบทบาทหรือหน่วยงานที่ผู้คน (ในฐานะบุคคลและกลุ่ม) มีส่วนร่วมในการส่งเสริม ก่อร่างและต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ สาเหตุมีความเกี่ยวข้องแต่ก็สามารถแยกแยะได้จากแรงจูงใจ (หรือความตั้งใจ) ของกลุ่มหรือบุคคลใด ๆ ที่มีความหลากหลายและมีระดับชั้น ขึ้นอยู่กับระดับของการบอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์รวมถึงมุมมองอุดมการณ์และแนวทางของนักประวัติศาสตร์

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการรับรู้และอธิบายปัจจัยสาเหตุของการเกิดและการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบหรือผลสืบเนื่องต่อเหตุการณ์

3.2 องค์ประกอบของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

ในการศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ได้มีนักการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์นำเสนอองค์ประกอบของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

Scott Joe (1990) ได้เสนอองค์ประกอบในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. สาเหตุและผลสืบเนื่องรวมถึงปฏิสัมพันธ์ของเหตุการณ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะเฉพาะของเหตุการณ์
2. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันมักมีความเชื่อมโยงกันและจำนวนของสาเหตุส่งผลกระทบต่อระดับของผลสืบเนื่อง
3. เหตุการณ์มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างเหตุและผลซึ่งปัจจัยต่าง ๆ อาจกลายมาเป็นสาเหตุได้ เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น
4. การรับรู้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มักเกี่ยวข้องกับเวลาดังนั้นมุมมองต่อความสัมพันธ์ของเหตุการณ์อาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและหลักฐานที่ปรากฏ

Seixas และ Morton (2013) ได้เสนอองค์ประกอบของในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ความหลากหลายของสาเหตุและผลสืบเนื่อง (Multiple cause, Multiple consequence) การเปลี่ยนแปลงเกิดจากสาเหตุหลายประการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมาหลายอย่าง สิ่งเหล่านี้สร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างสาเหตุและผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์กัน

2. สาเหตุมีอิทธิพลที่แตกต่างกัน (Cause vary in their influence) สาเหตุนำไปสู่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงแตกต่างกันไปตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุซึ่งบางอิทธิพลอาจมีความสำคัญมากกว่าเหตุการณ์อื่น ๆ ในขั้นนี้นักเรียนต้องวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของสาเหตุ

3. บุคคลในประวัติศาสตร์และเงื่อนไข (Historical actor & condition) เหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของปัจจัยสองประการ คือ (1) บุคคลหรือกลุ่มคนในประวัติศาสตร์ที่เป็นคนที่กระทำให้เกิดเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (2) เงื่อนไขทางสภาพทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่บุคคลในประวัติศาสตร์ดำเนินการในขั้นนี้นักเรียนต้องระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์

4. ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด (Unintended consequences) บทบาทของนักประวัติศาสตร์ในอดีตไม่สามารถทำนายผลกระทบของเงื่อนไข การกระทำที่ขัดแย้งและปฏิกิริยาที่ไม่คาดฝันซึ่งมักเกิดผลลัพธ์จากความไม่คาดคิดเสมอ ในขั้นนี้นักเรียนต้องจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด

5. ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Not inevitable) เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์นั้นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การแก้ไขการกระทำหรือเงื่อนไขเพียงอันเดียวอาจทำให้ผลที่ตามมาของเหตุการณ์แตกต่างออกไป ในขั้นนี้นักเรียนต้องแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยการตั้งคำถามประเภท “what if” (อะไรจะเกิดขึ้นถ้า...)

Ontario History and Social Science Teachers' Association (OHASSTA) (2013) ได้เสนอตัวบ่งชี้ของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์โดยพัฒนาจากองค์ประกอบของ Seixas และ Morton (2013) ดังนี้

1. ระบุสาเหตุต่างๆของเหตุการณ์หรือพัฒนาการเฉพาะโดยใช้หลักฐานอย่างน้อยหนึ่งชิ้นหรือมากกว่านั้น
2. อธิบายผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจและโดยไม่คาดคิดของเหตุการณ์หรือพัฒนาการ
3. ประเมินความสัมพันธ์ของอิทธิพลจากสาเหตุต่าง ๆ ของเหตุการณ์หรือพัฒนาการ
4. ประเมินผลกระทบจากผลสืบเนื่องต่าง ๆ ของเหตุการณ์หรือพัฒนาการ

โดยสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ คือ การวิเคราะห์สาเหตุที่หลากหลายและมีอิทธิพลต่างกันนำไปสู่ผลสืบเนื่องทั้งที่แท้จริงและที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด โดยสามารถอธิบายผ่านการมีส่วนร่วมในการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งบุคคลในประวัติศาสตร์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ การอธิบายถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่ตามมาจึงเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและหลักฐานที่ปรากฏ

จากองค์ประกอบของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้
การตั้งประเด็นปัญหาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	1. ผู้สอนนำเสนอสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยโดยใช้คำถามที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า...? หากสาเหตุของเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงจะส่งผลอย่างไรต่อผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ - ถ้าบุคคลในประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการกระทำในอดีตจะเกิดอะไรขึ้นในปัจจุบัน เป็นต้น - ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดเป้าหมายในการหาคำตอบ

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับ
ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ความสามารถในการ วิเคราะห์สาเหตุและผล สืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม การเรียนรู้
<p>การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์</p>	<p>วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของสาเหตุ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาสนับสนุนข้อสมมติฐานจากข้อมูลที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อวางแผนและร่วมกันค้นคว้าข้อมูลหลักฐานเพื่อตอบข้อสมมติฐานโดยคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญของหลักฐานที่ได้รับรวบรวมมา
<p>การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็น</p>	<p>ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์กัน</p> <p>จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เสนอความรู้ที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมาเกี่ยวกับข้อสมมติฐานโดยตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับ
ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ความสามารถในการ วิเคราะห์สาเหตุและผล สืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม การเรียนรู้
ปัญหา ข้อคำถามหรือ สมมติฐาน		<p>โดยระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวและจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด</p> <p>3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม</p>
<p>การสรุปผลเป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวต่างๆ บทบาทของผู้สอนคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผล</p>	<p>ระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์</p>	<p>1. ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจากแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ</p> <p>2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและคำตอบที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์</p>

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับ
ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ความสามารถในการ วิเคราะห์สาเหตุและผล สืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมกา รเรียนรู้
เพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อ สงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียนคือแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการ รวบรวมข้อมูลที่สอดคล้อง หรือสมเหตุสมผลตามข้อมูล หลักฐาน		กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิด เหตุการณ์
การนำเสนอข้อมูลเป็น กิจกรรมที่มีการนำเสนอสิ่งที่ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัด กิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์มา สังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่ง คำอธิบายหรือความรู้ใหม่ อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนมี บทบาทในการเรียบเรียง จัด ประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่ง กัน และกัน โดยนำมา สังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกัน		<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้ เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่ อย่างสมเหตุสมผล 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเรียบ เรียงจัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน และกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือ รวมเข้าด้วยกันโดยแสดงให้เห็นถึง เหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็น ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องใน การอธิบายขยายความเพื่อให้เกิด องค์ความรู้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับ
ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ความสามารถในการ วิเคราะห์สาเหตุและผล สืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม การเรียนรู้
โดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ ในอดีต เพื่อให้เห็นความ สัมพันธ์และความต่อเนื่องใน การอธิบายขยายความเพื่อให้ เกิดองค์ความรู้		

4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อที่ศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อย ได้แก่
ความหมายของความคิดเห็นและการวัดความคิดเห็น

4.1 ความหมายของความคิดเห็น

จากการศึกษาความหมายของความคิดเห็น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของความคิดเห็น
ไว้ ดังต่อไปนี้

ฮิลการ์ด (1962: 626) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือ การพิจารณาตัดสินใจหรือความเชื่อที่นำไปสู่
ความคาดคะเนหรือการแปรผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

โคลาซา (1969: 46) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในการที่จะ
พิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์แวดล้อม
ต่าง ๆ หรือเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่ต้องถูกจำกัดแต่เป็นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความคิด
โน้มเอียง

กัวลอลนิก (1976: 46) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1. เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนว่าเป็นความรู้ที่แท้จริงแต่เป็นสิ่งที่
ถูกต้องและมีเหตุผลหรือความน่าจะเป็นของความคิดเห็นเฉพาะบุคคลในการตัดสินใจ
2. การประเมินผลหรือความรู้สึกรู้สึกหรือการประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณค่าของ
บุคคลหรือสิ่งต่างๆ
3. รูปแบบการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาสาระซึ่งการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็น
สิ่งที่ต้องการ

4. หลักเกณฑ์ในการใช้ถ้อยคำโดยมีการตัดสินใจหรือพิจารณาตัดสินสิ่งต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์สนับสนุนในแต่ละกรณี

เซฟเวอร์ (1977: 168) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึงจิตลักษณะประเภทหนึ่งที่มีความโน้มเอียงหรือความรู้สึกที่ตอบสนองไปในทางที่ที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เบสท์ (1977: 169) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกในด้านความเชื่อและความรู้สึกแต่ละบุคคลโดยการพูดที่นำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปลผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์

เว็สเตอร์ (1983: 203) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึงความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่ในจิตใจ ความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ -ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532: 246) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นข้อพิจารณาความจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดเห็นประกอบถึงแม้จะไม่ได้หลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป

อนันต์ ชันทรราช (2535: 5) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึงการแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้านการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับความต้องการ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นเพื่อขอรับการสนับสนุน ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับค่านิยมและทัศนคติโดยเป็นเรื่องราวทางจิตชุดหนึ่งๆที่เริ่มจากค่านิยม อันเป็นเรื่องราวทางจิตอย่างกว้าง ๆ และทัศนคติเป็นเรื่องราวทางจิตที่แคบลงไปจนกระทั่งถึงความคิดเห็นซึ่งเรื่องราวทางจิตที่แคบที่สุดคือเป็นการแสดงออกถึงเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะเท่านั้น

ลาวัญญ์ จักรานุกวัฒน์ (2540: 9) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูด การเขียนโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาซึ่งความคิดเห็นนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ถ้าหากมีหลักฐาน ข้อเท็จจริงปรากฏ

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2542: 9) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างทัศนคติกับความคิดเห็น ความแตกต่างที่เห็นได้ชัด คือความสามารถสืบเสาะหาเหตุผลข้อเท็จจริง (Verifiable) สิ่งหนึ่งที่อยากเน้นคือความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตัดสิน (Judgement) มากกว่าจะเป็นข้อเท็จจริง

มนต์ชัย พินประเสริฐ (2547: 7) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงความรู้สึกของบุคคลแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคนหรือสถานการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียนซึ่งแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นจึงไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย

สุนันทา อ่อนรัศมี (2548: 13) ได้สรุปว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ทศนคติ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลมาจากคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน การติดต่อระหว่างบุคคลหรือการได้รับข่าวสาร สถานภาพทางเศรษฐกิจ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและการแสดงออกของความคิดเห็นอาจเป็นไปได้ในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ศรัณย์ พงษ์รัตนานุกูล (2549: 9) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความคิดท่าที ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ซึ่งมีลักษณะส่งเสริมคือ พอใจ นิยมชมเชย สนับสนุนและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจหรือในลักษณะต่อต้านคือ การขัดแย้ง ไม่รวมมือ ไม่ปฏิบัติตาม

กาวิณ กาญจนบุระ (2550: 8) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์และอารมณ์เป็นส่วนประกอบในความคิดเห็นซึ่งความเชื่อและความคิดเห็นนี้จะนำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปรผลในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและผลการแสดงออกของความคิดเห็นนั้นบุคคลอื่นอาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้

จากความหมายที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า ความคิดเห็นที่เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความคิด ความเชื่อและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งโดยขึ้นอยู่กับอารมณ์ พื้นความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ได้รับซึ่งความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาผ่านไป

4.2 การวัดความคิดเห็น

จากการศึกษาความหมายของความคิดเห็น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

เบสท์ (1977: 171) ได้เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความเพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร

วิเชียร เกตุสิงห์ (2524: 94-97) ได้เสนอแนะวิธีวัดความคิดเห็นไว้ว่าการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามนี้นิยมสร้างตามแนวคิดของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531: 3) ได้เขียนในเอกสารบรรยายของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลเรื่องการวัดทัศนคติกล่าวถึงการสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธีแต่วิธีที่แพร่หลายมี 4 วิธีคือ

1. วิธีของเธอร์สตัน (Thurston's Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบกับตำแหน่งของความคิดเห็นทัศนคติไปในทางเดียวกันและเสมือนว่าเป็นสเกลที่มีช่วงห่างกัน (Equal - Appearing Intervals)

2. วิธีกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับข้อความทัศนคติสูงต่ำแบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้และแสดงถึงการสะสมของข้อแสดงความคิดเห็น

3. วิธีจำแนกแบบ S- D Scale (Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar Adjective) เช่น ดี - เลว ขยัน - ขี้เกียจ เป็นต้น

4. วิธีวัดแบบลิเคิท์ (Likerts's Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีการสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลาผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางขึ้นชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความขึ้นชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบและให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับการให้คะแนน Positive หรือทาง Negative

ในที่นี้จะทำการวัดความคิดเห็นโดยวิธีลิเคิท์ (Likerts's Scale) เพราะเป็นวิธีที่มีการกำหนดเกณฑ์ในการวัดประเมินตามประเด็นที่ศึกษาและผลที่ได้จากการใช้วิธีนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานได้กับคนหลายกลุ่ม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

สมนึก อ่อนแสง (2554: 158) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์วที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์วมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ว มีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 4.

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ เมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นรเศรษฐ์ เตชะ (2555: 69-70) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดเชิงสังเคราะห์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าการศึกษาระดับการคิดเชิงสังเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) การคิดเชิงสังเคราะห์เท่ากับ 3.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.68 ซึ่งอยู่เกณฑ์ในระดับดีซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานในการวิจัย

ปรางฤทัย ใจสุทธิ (2556: 232-241) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า 1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา คำสุข (2558: 67-68) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องประวัติศาสตร์อาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐชฎิล มาอินแก้ว (2561: 106-107) ศึกษาผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวความคิดศึกษาอิงสถานที่ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวความคิดศึกษาอิงสถานที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์สูงขึ้นและสูงกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เมื่อพิจารณาจากการจัดการเรียนการสอน การตรวจแบบฝึกหัดและการสังเกตพฤติกรรมจากการซักถามและการตอบคำถามของนักเรียน

พัฒนาดา อุปหนอง (2563: 15-27) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์กับการจัดการเรียนรู้รูปแบบบรรยาย พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนตามรูปแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความพึงพอใจทางการเรียนหลังจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนตามรูปแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความหลักฐานและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมถึงนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบบรรยาย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์และการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์อีกด้วย ทั้งนี้ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จะส่งผลให้เกิดความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

Carretero et al (1994) ได้ทำการศึกษาถึงการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์โดยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์และนักเรียนกลุ่มปกติโดยศึกษาจากการให้คำอธิบายเกี่ยวกับเจตนาและโครงสร้างของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ผู้เข้าร่วมจะได้รับการจัดซึ่งประกอบด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันสำหรับเหตุการณ์ "การค้นพบทวีปอเมริกา" และขอให้จัดอันดับตามความสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์จากคำอธิบายเชิงโครงสร้างในระดับที่สูงกว่ามากเมื่อเทียบกับนักเรียนปกติที่มักจะใช้คำอธิบายโดยทั่วไป

Anders Nersäter (2018) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในสาเหตุทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนเกี่ยวกับสาเหตุในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเฉพาะเรื่องสาเหตุเบื้องหลังการแย่งชิงแอฟริกาโดยใช้กรอบแนวคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนสามารถ 1. อธิบายถึงสาเหตุของการแย่งชิงแอฟริกา 2. อภิปรายถึงสาเหตุของการแย่งชิงแอฟริกาโดยใช้หลักฐานสนับสนุน 3. อธิบายได้ว่าการแย่งชิงแอฟริกามีสาเหตุทั้งในระยะยาวและระยะสั้น 4. มองเห็นโครงสร้างตามลำดับเวลาที่

เกี่ยวข้องกับการแย่งชิงแอฟริกาเพื่อไม่ให้สับสนระหว่างสาเหตุและผลที่ตามมา 5. อธิบายได้ว่าการแย่งชิงแอฟริกามีส่วนประกอบสาเหตุของความสำคัญที่แตกต่างกัน 6. อธิบายถึงการแย่งชิงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคมและการกระทำจากบุคคลในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการตรวจสอบสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ได้ดีกว่าปกติ

Ofianto และคณะ (2022) ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายจำนวน 150 คน โดยใช้กระบวนการพัฒนาของ Gall และแบบจำลองการวิเคราะห์ของ Rasch ผลการวิจัยพบว่าแบบทดสอบแบบเรียงความสามารถประเมินทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้ดีกว่าแบบทดสอบประเภทอื่น ๆ อีกทั้งยังพบว่า นักเรียนที่มีทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์มีแนวโน้มที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การเข้าใจเชิงเหตุผลและการตีความแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ดี

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการการวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา แสดงให้เห็นว่ามีการศึกษาเชิงทดลองในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์และผลของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมาทางประวัติศาสตร์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัย Pre – Experimental Design รูปแบบการทดลอง One Group Pretest Posttest Design ได้กำหนดรายละเอียดของการศึกษาไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 10 ห้องเรียน จำนวนจำนวนนักเรียน 304 คน ซึ่งมีการแบ่งห้องเรียนแบบอิสระความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 33 คน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งได้มาโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้มีแบบแผนการวิจัย คือ การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้การศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเดียว โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) ดังนี้

ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้
T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ แทน การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

X แทน การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

T₂ แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามโครงสร้างตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ตัวชีวิตช่วงชั้น ม.4-6 ตามมาตรฐาน ส 4.1 ตัวชีวิตที่ 2 ส 4.2 ตัวชีวิตที่ 2 และ 3 สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในสาระสำคัญเกี่ยวกับ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน จำนวน 3 หน่วย ตามรายละเอียด ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของคริสต์ศาสนาในยุคกลาง จำนวน 3 ชั่วโมง
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ จำนวน 6 ชั่วโมง
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ จำนวน 3 ชั่วโมง

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชีวิต	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการ วิจัย
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบ	ม.4-6/2 สร้างองค์ ความรู้ใหม่ทาง ประวัติศาสตร์ โดยใช้ วิธี การ ทาง ประวัติศาสตร์อย่าง เป็นระบบ	- อิทธิพลของคริสต์ ศาสนาในยุคกลาง - ความสัมพันธ์ของ ระบอบฟิวทัลและ เศรษฐกิจแบบ แมนเนอร์ - ความสำคัญของ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของ ศาสนาในยุคกลาง (3 ชั่วโมง)
ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตจนถึง ปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ม.4-6/2 วิเคราะห์ เหตุการณ์สำคัญ ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทาง สังคม เศรษฐกิจและ การเมืองเข้าสู่โลก สมัยปัจจุบัน	สงคราม ครูเสด และจุดเปลี่ยนสู่ ยุคใหม่	

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการ วิจัย
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบ	ม.4-6/2 สร้างองค์ ความรู้ใหม่ทาง ประวัติศาสตร์ โดยใช้ วิ ธี ก า ร ท า ง ประวัติศาสตร์อย่าง เป็นระบบ	- การฟื้นฟูศิลป- วิทยาการ - การปฏิรูปศาสนา - รัชชาติและการ สำรวจดินแดน - การปฏิวัติ วิทยาศาสตร์	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลป วิทยาการ (6 ชั่วโมง)
ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตจนถึง ปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ม.4-6/2 วิเคราะห์ เหตุการณ์สำคัญ ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทาง สังคม เศรษฐกิจและ การเมืองเข้าสู่โลก สมัยปัจจุบัน	- การปฏิวัติ อุตสาหกรรม - ยุคภูมิธรรม	
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบ	ม.4-6/2 สร้างองค์ ความรู้ใหม่ทาง ประวัติศาสตร์ โดยใช้ วิ ธี ก า ร ท า ง ประวัติศาสตร์อย่าง เป็นระบบ	- สงครามโลก ครั้งที่ 1 - สงครามโลก ครั้งที่ 2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้ง และความร่วมมือ ของมนุษยชาติ (3 ชั่วโมง)

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตร แกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการ วิจัย
ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตจนถึง ปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ม.4-6/3 วิเคราะห์ ผลกระทบของการ ขยายอิทธิพลของ ประเทศในยุโรปไปยัง ทวีปอเมริกา แอฟริกาและเอเชีย		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่
ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นที่ 4 การสรุปผล ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1
เรื่องอิทธิพลของศาสนาในยุคกลาง จำนวน 3 คาบเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา
การ จำนวน 6 คาบเรียน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ
จำนวน 3 คาบเรียน จำนวน 3 แผน รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อ
โลกปัจจุบัน เป็นแบบปรนัย เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นข้อสอบ
แบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการ
ทางประวัติศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ครอบคลุมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 4 การสรุปผล ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของศาสนาในยุคกลาง จำนวน 3 คาบเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ จำนวน 6 คาบเรียน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ จำนวน 3 คาบเรียน จำนวน 3 แผน รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานที่ 4 ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 4 การสรุปผล ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล

3. ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของศาสนาในยุคกลาง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ จากนั้นนำไปศึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

4. ศึกษาทฤษฎี ความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบหลักในการวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์พบว่ามีความสอดคล้องกัน

5. นำเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่พิจารณาร่วมกับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ มาทำการเขียนแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน โดยสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551				
มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	หน่วยที่/เรื่อง	คาบเรียน
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	ม.4-6/2	เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของคริสต์ศาสนาในยุคกลาง	3
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ	6
ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ม.4-6/2			
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	ม.4-6/2		หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ	3
			ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	ม.4-6/3
รวม				12

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาสาระและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

7. นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยคำนวณได้จากเทคนิคของ Rovineli and Hambleton (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117)

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้น้ำหนักเป็นค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับเนื้อหาที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

คะแนน -1 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

8. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าดัชนี 1.0 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

9. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ควรเพิ่มบริบทด้านเวลาในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ยกตัวอย่างในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ควรปรับคำถามในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย 3) ตรวจสอบหลักฐานที่นำมาให้นักเรียนสืบค้นให้มีความสอดคล้องกับช่วงเวลาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในแผนการจัดการเรียนรู้

10. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพมากที่สุด

11. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

12. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุ และ ผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน เป็นแบบปรนัย เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน ศึกษาทฤษฎีหลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย

2. ศึกษาโครงสร้าง ขั้นตอน คัดเลือกและพัฒนาสาระการเรียนรู้เพื่อนำไปสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ สำหรับการเลือกหลังตรวจสอบหาคุณภาพเมื่อตรวจหาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว มีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ คำตอบที่ถูกต้องให้ข้อละ 1 คะแนนและคำตอบที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เลือกตอบตัวเลือกใด ๆ ให้ข้อละ 0 คะแนน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับระดับพุทธิพิสัยของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับพุทธิพิสัย					รวม (ข้อ)	
			ความจำ	ความเข้าใจ	ประยุกต์ใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า		สร้างสรรค์
ส 4.1 ม.4-6/2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อิทธิพลของคริสต์ศาสนาในยุคกลาง	1. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญของยุโรปสมัยกลางได้อย่างถูกต้อง			1			1	2
ส 4.2 ม.4-6/2		2. วิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องของคริสต์ศาสนาที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คนในยุคกลางด้านต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล		1		1			2
		3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบของระบอบฟิวต์ลกับเศรษฐกิจแบบแมนเนอร์ได้อย่างสมเหตุสมผล		1	2		1		4
		4. นำเสนอสาระสำคัญของปัจจัยสาเหตุ และผลกระทบจากเหตุการณ์สงครามครูเสดที่เป็นจุดเปลี่ยนสู่ยุคใหม่ได้อย่างสมเหตุสมผล	1	1		1		1	4
ส 4.1 ม.4-6/2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ	1. อธิบายที่มาและสาระสำคัญของแนวคิดการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ			1	1	1		3

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับระดับพุทธิพิสัยของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน (ต่อ)

ตัวชี้วัด	หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับพุทธิพิสัย					รวม (ข้อ)	
			ความจำ	ความเข้าใจ	ประยุกต์ใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า		สร้างสรรค์
ส 4.1 ม.4-6/2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ	2. สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการได้อย่างสมเหตุสมผล			1	1	1		3
ส 4.2 ม.4-6/2		3. นำเสนอเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่แสดงถึงความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล		1		1	1		3
ส 4.1 ม.4-6/2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ	1. วิเคราะห์สาระสำคัญในยุคสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2	1	1	1				3
ส 4.2 ม.4-6/3		2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความขัดแย้งและความร่วมมือเชิงสาเหตุ และผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2		1		1	1		3
		3. นำเสนอแนวทางของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ				1	1	1	3
รวม			2	6	6	7	6	3	30

3. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเนื้อหา

4. นำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยคำนวณได้จากเทคนิคของ Rovineli and Hambleton (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117)

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้น้ำหนักเป็นค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับเนื้อหาที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

คะแนน -1 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

5. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันพบว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

6. ปรับปรุงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะ ปรับแก้ข้อความและตัวเลือกให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบ ได้ค่าระหว่าง 0.11 – 0.86 โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ได้ค่าระหว่าง -0.12 – 0.74 โดยใช้เกณฑ์อำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551: 180-188) ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบทดสอบให้คงเหลือจำนวน 40 ข้อ

8. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วจำนวน 40 ข้อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง

แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนในการสร้างแบบวัด ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดของ Seixas และ Morton (2013) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีองค์ประกอบการวัดดังนี้

- 1) ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กันทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 2) วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงและจัดอันดับตามความสำคัญ
- 3) ระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์และเงื่อนไขในเวลานั้น
- 4) จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ
- 5) ประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ตามบริบทของเวลาและเงื่อนไขต่างๆ

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างชนิดข้อคำถามที่ต้องการวัดเพื่อนำมาทำเป็นแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นข้อสอบอัตนัยจำนวน 1 ฉบับ ทั้งหมด 3 ข้อ โดยผู้วิจัยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ กำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง ระดับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ดีมาก

ระดับ 2 หมายถึง ระดับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ พอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ พิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนในประเด็นองค์ประกอบของแบบประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง ดีมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง พอใช้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ปรับปรุง

3. นำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

4. นำเสนอแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาข้อคำถาม การใช้ภาษาและความสอดคล้องกับความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ โดยคำนวณได้จากเทคนิคของ Rovineli and Hambleton (พงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117)

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้น้ำหนักเป็นค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับเนื้อหาที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

คะแนน -1 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

5. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีค่าดัชนี 0.76 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

6. นำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ควรแก้ไขสำนวนของข้อคำถามให้มีความชัดเจนไม่กำกวม 2) ควรตัดคำว่า “หาก” ออกจากประโยคคำถาม เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความสับสน

7. นำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับความเชื่อมั่นปานกลาง ตามเกณฑ์ของเกียรตินาคา สรีสุข (2556: 144)

8. นำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น
2. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมองค์ประกอบ ด้านเนื้อหา รายวิชา, ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อดูความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำเสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคำนวณได้จากเทคนิคของ Rovineli and Hambleton (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117)

$$IOC = \sum \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้น้ำหนักเป็นค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับเนื้อหาที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

คะแนน -1 สำหรับเนื้อหาที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

5. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีค่าดัชนี 1.0 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

6. นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยปรับสำนวนข้อคำถามให้มีความชัดเจน

การดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันและแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยสอนในเนื้อหาสาระที่กำหนดเป็นเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 12 คาบเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิทธิพลของคริสต์ศาสนาในยุคกลาง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องยุคลัทธิฟิสิกัลพิวทิกการและหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ

3. หลังสิ้นสุดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยดำเนินการตามตารางดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน	ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)
2. เพื่อวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ทดสอบความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน	แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์	สถิติพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	สถิติพื้นฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 33 คน ที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 4 ส32106 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 2 และ 3 เรื่อง อิทธิพลของศาสนาในยุคกลาง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการและความขัดแย้งและความร่วมมือของมนุษยชาติ ตามลำดับ ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน 3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการการวิจัยตามขั้นตอนและขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ตอนที่ 2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ จำนวน 33 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วย จำนวน 12 คาบเรียน และได้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับ 22.52 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ย 18.18 รายละเอียดดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	Sig
ก่อนเรียน	33	18.18	2.59	-9.924	0.000
หลังเรียน	33	22.52	2.99		

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X} = 22.52, S.D. = 2.99) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X} = 18.18, S.D. = 2.59) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ จำนวน 33 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยเมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนรวมจาก 3 องค์ประกอบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่กว่า 2 ใน 3 มีระดับคุณภาพอยู่ระดับดีมาก รองลงมาเป็นนักเรียนที่มีระดับคุณภาพระดับพอใช้มีจำนวนประมาณหนึ่งในสาม ส่วนนักเรียนที่อยู่ระดับปรับปรุงมีเพียงจำนวนน้อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

รายละเอียดการประเมิน		คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1	ระบุสาเหตุ และผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน	2.87	0.76	ดีมาก
2	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ	2.86	0.88	ดีมาก
3	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์	2.84	0.98	ดีมาก
4	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด	2.81	0.65	ดีมาก
5	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	2.82	0.77	ดีมาก

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่าความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.81)

องค์ประกอบที่ 1 ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนพบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.76) โดยจากจำนวน 33 คน นักเรียนมีคะแนนระดับดีมากจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับพอใช้จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และลำดับสุดท้ายคือระดับปรับปรุงจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12

องค์ประกอบที่ 2 วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุพบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.88) โดยจากจำนวน 33 คน นักเรียนมีคะแนนระดับดีมากจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับพอใช้จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 และลำดับสุดท้ายคือระดับปรับปรุงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

องค์ประกอบที่ 3 ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.98) โดยจากจำนวน 33 คน นักเรียนมีคะแนนระดับดีมากจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับพอใช้จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และลำดับสุดท้ายคือระดับปรับปรุงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

องค์ประกอบที่ 4 จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดพบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.65) โดยจากจำนวน 33 คน นักเรียนมีคะแนนระดับดีมากจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับพอใช้จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และลำดับสุดท้ายคือระดับปรับปรุงจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12

องค์ประกอบที่ 5 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ระดับดี

มาก ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.77) โดยจากจำนวน 33 คน นักเรียนมีคะแนนระดับดีมากจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือระดับพอใช้จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และลำดับสุดท้าย ระดับปรับปรุงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ จำนวน 33 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

รายละเอียดการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติแก่นักเรียน	4.88	0.33	มากที่สุด	3
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลได้	5.00	0.00	มากที่สุด	1
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการตั้งคำถามและการสืบค้น	4.94	0.24	มากที่สุด	2
4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.58	0.50	มากที่สุด	4
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	4.74	0.29	มากที่สุด	5
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.82	0.27	มากที่สุด	(2)

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

รายละเอียดการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้				
6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น	4.76	0.44	มากที่สุด	5
7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4.97	0.17	มากที่สุด	1
8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา	4.86	0.35	มากที่สุด	2
9. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าและศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.79	0.42	มากที่สุด	4
10. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวางแผนการทำงานกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนได้อย่างอิสระ	4.85	0.41	มากที่สุด	3
รวมด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.84	0.35	มากที่สุด	(1)
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
11. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุงสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความซับซ้อนได้	4.59	0.55	มากที่สุด	4

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

รายละเอียดการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
12. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ	4.94	0.24	มากที่สุด	1
13. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของตัวบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้	4.71	0.45	มากที่สุด	3
14. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด	4.88	0.33	มากที่สุด	2
15. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	3.97	0.72	มาก	5
รวมด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.45	มากที่สุด	(3)
รวมทั้งหมด	4.75	0.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีดังนี้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.35)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.27) และด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.45)

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.17) ลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.35) ลำดับที่ 3 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวางแผนการทำงานกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.41) ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าและศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.42) และลำดับสุดท้ายคือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลได้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการตั้งคำถามและการสืบค้น ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) ลำดับที่ 3 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33) ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) และลำดับสุดท้ายคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.29)

ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตาม อิทธิพลของแต่ละสาเหตุ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) ลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33) ลำดับที่ 3 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของตัวบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและ

ระยะยาวที่มีความซับซ้อนได้ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.55) และลำดับสุดท้ายคือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.72)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการวิจัยแบบการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มเป็นการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ 12 คาบ โดยมีการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน เป็นข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.11 – 0.86 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง -0.12 – 0.74 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.67 3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เป็นข้อสอบแบบอัตนัยวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.76 และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้และด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 สามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก
3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นวิธีการแสวงหาความรู้หรือกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยเหตุที่นำไปสู่ผลที่สามารถตรวจสอบได้มีกระบวนการศึกษาและการใช้เหตุผลในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานและนำไปใช้อย่างเหมาะสมกับบริบท ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สะท้อนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการค้นคว้าหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาและฝึกฝนทักษะในการคิดเชิงสาเหตุอย่างมีเหตุผลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวงเต๋อนนาราสัจจ์ (2550: 13) ที่ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้ผู้วิจัยเกิดประสบการณ์และทักษะในการวิเคราะห์ ไต่สวนและแก้ปัญหาโดยเฉพาะการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหาจนสามารถนำไป

ประยุกต์ใช้กับการศึกษาศาสตร์แขนงอื่นรวมทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงได้ คุณสมบัตินี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาสูง

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจและปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา หลังจากปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนก่อนนำไปทดลองจริง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เมื่อผู้วิจัยนำไปทดลองจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการในการศึกษาประวัติศาสตร์จากพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบและที่เกี่ยวข้องกับหลักฐาน การตั้งประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐานและการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ โดยในกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัย ผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถามและตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้น โดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อตอบคำถามหรือข้อสมมติฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบโดยแนะนำแหล่งค้นคว้าและวิธีการให้ได้มาซึ่งแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อ่านค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือสมมติฐาน

ขั้นที่ 4 การสรุปผล เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้อ่านศึกษามาเพื่อตอบคำถามโดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวนั้น ๆ บทบาทของผู้สอนคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผลเพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ บทบาทของผู้เรียนคือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน

ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกันโดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งจากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบด้วยการวิเคราะห์และวิพากษ์หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีอยู่อย่างรอบคอบ อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนนำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตมาใช้ เป็นบทเรียนและช่วยตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล เป็นไปตามที่ Fenton (1967) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้โดยใช้หลักการทางประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากการค้นคว้าหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้สามารถอธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์หรือหลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล

นอกจากนี้ การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คำสุข (2558: 55-62) ได้วิจัยผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องประวัติศาสตร์อาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตลอดจนยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร ยมนา (2544: 65-69) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์พบว่า การสอนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิจาร์ณและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น

2. ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการ

ทางประวัติศาสตร์ได้มีการฝึกฝนให้นักเรียนได้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน 2) วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ 3) ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ 4) จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด 5) แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการรับรู้และอธิบายปัจจัยสาเหตุของการเกิดและการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ตามที่ The Australian Curriculum: History (2010) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวคิดที่นักประวัติศาสตร์ใช้เหตุและผลเพื่อระบุห่วงโซ่ของเหตุการณ์และพัฒนาการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เหตุและผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อระบุ ตรวจสอบและวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมาหรือผลลัพธ์ของเหตุการณ์ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นตอน มีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ข้อที่ 5 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากในขั้นตอนนี้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเผชิญปัญหาที่จะทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัยโดยใช้คำถามที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงและการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยจนเกิดประเด็นคำถาม เช่น ภาพศิลปะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและการแสดงออกทางศิลปะในยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการโดยให้นักเรียนเปรียบเทียบถึงแนวคิดและสภาพสังคมอันนำมาสู่การสร้างผลงานที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งให้นักเรียนตั้งคำถามที่นำไปสู่การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลและนำมาสู่การตั้งข้อสมมติฐานขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ข้อที่ 2 วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของสาเหตุ ครูได้นำขั้นตอนนี้มาใช้จัดกิจกรรมที่นักเรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันในแต่ละกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมติฐานที่นักเรียนได้ตั้งขึ้นโดยร่วมกันวางแผนในการค้นคว้า ระบุและเลือกข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบ

คำถามหรือข้อสมมติฐานโดยครูได้จัดเตรียมหลักฐานที่หลากหลายมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าและบันทึกข้อมูลลงในใบงานโดยจัดลำดับความสำคัญของหลักฐานที่ได้รับรวบรวมมาตามหัวข้อที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายซึ่งแสดงถึงความร่วมมือในกระบวนการกลุ่มที่นักเรียนต้องช่วยกันสืบค้น วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปประเด็นสาระสำคัญของข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และแหล่งสืบค้นต่าง ๆ จากนั้น ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ข้อที่ 1 ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์กัน และ ข้อที่ 4 จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องนำข้อมูลที่ค้นคว้ารวบรวมมาอภิปรายและนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานโดยระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มต้องสรุปผลการศึกษาลงในตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และช่วยกันสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมาย โดยเลือกนำเสนอข้อมูลโดยใช้ผังกราฟิกในรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์ความรู้ที่ได้รับ เช่น ผังก้างปลา เวนนีไดอะแกรมและผังกราฟิก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผล ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ข้อที่ 1 ระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์เป็นกิจกรรมที่มีการสรุปข้อเท็จจริงจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาเพื่อตอบคำถาม โดยเฉพาะในประเด็นสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวนั้น ๆ โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างอิสระจะทำให้ค้นพบแนวความคิดของนักเรียนที่หลากหลาย ค้นหาประเด็นที่เป็นจุดเด่นแล้วนำมาเป็นประเด็นศึกษาในการสรุปผล เพื่อชี้แนะแนวคำตอบหรือข้อสงสัยในประเด็นนั้น ๆ โดยนักเรียนจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องหรือสมเหตุสมผลตามข้อมูลหลักฐาน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายในรูปแบบของผังมโนทัศน์

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ข้อที่ 1 ระบุความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์เป็นกิจกรรมที่นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเรียบเรียง จัดประเภทเรื่องราวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันโดยนำมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกันโดยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการ

อธิบายขยายความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันสรุปเป็นผังมโนทัศน์และนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มโดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการอธิบายขยายความอย่างสมเหตุสมผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่เป็นไปตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานเพื่อให้เกิดการอธิบายและสร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anders Nersäter (2018) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในสาเหตุทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนเกี่ยวกับสาเหตุในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเฉพาะเรื่องสาเหตุเบื้องหลังการแย่งชิงแอฟริกาโดยใช้กรอบแนวคิดทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์โดยใช้หลักฐานสนับสนุนที่อาจเป็นสาเหตุในระยะสั้นและระยะยาวและยังสามารถอธิบายองค์ประกอบสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เหตุการณ์แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการวิจัยยังพบว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการตรวจสอบสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ได้ดีกว่าปกติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ofianto และคณะ (2022) ที่ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลาย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีทักษะการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์มีแนวโน้มที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การเข้าใจเชิงเหตุผลและการตีความแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ดี

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์โดยพิจารณาองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 3.2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3.3) ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วจะเห็นว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกันและมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

3.1 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ลำดับที่ 3 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวางแผนการทำงานกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนได้อย่างอิสระ ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ค้นคว้าและศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและลำดับสุดท้าย คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้เสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อม

ในชั้นเรียนให้อำนาจต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียนซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ส่งผลให้ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลได้ ลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการตั้งคำถามและการสืบค้น ลำดับที่ 3 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติแก่นักเรียน ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบและลำดับสุดท้าย คือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (2551) นำเสนอแนวทางการสอนของนักวิชาการด้านการศึกษาไว้อย่างหลากหลายและครูผู้สอนต้องเลือกเครื่องมือทางการศึกษามาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยผู้สอนในกระบวนการวิจัยนี้ได้เลือกการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดจึงยืนยันได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนรูปแบบนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายกันกับบริบทชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔

3.3 ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละลำดับที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ลำดับที่ 3 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของตัวบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ ลำดับที่ 4 คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความซับซ้อน และลำดับสุดท้าย คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ทิศนา ขัมมณี (2551) นำเสนอไว้ในศาสตร์การสอนว่า Bloom จำแนกการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัยเริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ

การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า โดยผลของการวิจัยนี้ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่างานวิจัยนี้สามารถนำไปต่อยอดและปรับใช้กับบริบทการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายกันกับบริบทชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เช่น แนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์หรือตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการสืบค้น อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้สอนที่จะนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ควรตระหนักเรื่องเวลาในการทำกิจกรรมที่ต้องมีการบริหารจัดการเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม
3. ในชั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรให้คำแนะนำในการอ่าน การตีความและการเชื่อมโยงข้อมูล โดยผู้สอนยกตัวอย่างวิธีการตอบคำถามแก่ผู้เรียนในเบื้องต้น เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการอ่านและการวิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่ไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นอกเหนือจากความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ เช่น ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ การลดอคติทางประวัติศาสตร์ การอภิปรายโต้แย้งทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. ควรมีการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น การสืบสอบทางประวัติศาสตร์ แนวคิดการคิดวิเคราะห์ของมาซาโน การใช้แผนที่ความคิดแบบต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ต่อไป

3. ควรมีการนำขั้นตอนการวิเคราะห์และตีความหลักฐานของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้กับสาระอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเอกสารอย่างมีวิจารณญาณผ่านประเด็นเนื้อหาที่ต้องมีการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงของประเด็นที่ศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (แก้ไขเพิ่มเติม)**. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กาญจนา ศิริมุสิกะ. (2544). **สังคมศึกษา : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสังคม**. โครงการสนับสนุนการผลิตตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- จิราพร ยมนา. (2554). "ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิม มลิลลา และนิติ เขตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2537). **อารยธรรมไทยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2518). บทกล่าวนำ: **ประวัติศาสตร์และปรัชญาประวัติศาสตร์**. ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไชยยะ เครือคล้าย. (2535). **พฤติกรรมการสอนวิชาประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณงณาด สลาวโรดม. (2534). **การสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. (2544). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- दनัย ไชโยธา. (2534). **หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.
- เดช บุณนาค. (2518). **วิธีการของประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, (บรรณาธิการ), ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- แถมสุข นุ่มนนท์. (2518). ประวัติศาสตร์คืออะไร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ สุชาติ สวัสดิ์ศรี, (บรรณาธิการ), ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2533). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทัศนัย ไกรทอง. (2545). การสอนประวัติศาสตร์ในยุคปฏิรูปการศึกษา. ใน **ประมวลชุดวิชา สาระดละ และวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). **การวัดเจตคติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2518). ข้อคิดเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, (บรรณาธิการ), ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พงษ์ยะ. (2525). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรตติ้ง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2531). **การวัดทัศนคติ**. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงรัตน์ทวีรัตน์. (2538). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร. (2554). เกณฑ์การประเมิน. ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์, การวัดและประเมินผล การศึกษา เล่ม 2** (หน้า 239-246). นนทบุรี: โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชนิกร หงส์พนัส. (2563). **6C1T: นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะครูประวัติศาสตร์ 4.0**. ปทุมธานี: วอล์คออนไลน์คลาวด์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). **การคิด**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลาวัญญ์ วิทยาวุฒิกุล และคณะ. (2543). **คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- วงเดือน นาราสาัจจ์. (2550). **ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิตร สีนสิริ. (2519). **เทคนิคการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). **ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์ไทย จะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- สมโชติ อ๋องสกุล. (2540). **ประวัติศาสตร์การศึกษาในสังคมไทย**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศักดิ์ ชูโต. (2518). **ประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, (บรรณาธิการ), ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2548). **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). **การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2555). **ประวัติศาสตร์: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา**. In **ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 1-5**. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทร สีนธพานนท์. (2550). **สุดยอดวิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2552). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิศร ศักดิ์สูง. (2552). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และวิธีวิทยาวิจัย**. สงขลา: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อี.เอช.คาร์. (2531). **ประวัติศาสตร์คืออะไร (What is History?)**. ขาดิชาย พณานานนท์, ผู้แปล. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. (2548). **ทฤษฎีและการวัดลักษณะทางจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: หจก. ฟีนนี่พลับลิชชิง.

ภาษาอังกฤษ

Shaver, R. G. (1977). **Principle of School Psychology**. Massachusetts: Cambridge Wintrop.

Shaw, H. (1973). "A Complete Course in Freshman English."

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี กล่อมวิเศษ อาจารย์ประจำภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
2. อาจารย์ ดร.เพชรดา ชุนอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์ ดร.รัชตพงศ์ มะลิทอง อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์จิรพันธ์ อัจฉริต ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพงศ์ มีทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

(ตัวอย่าง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

รายวิชาประวัติศาสตร์ 4 รหัสวิชา ส32106 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เวลา 6 คาบเรียน
 ครูผู้สอน นางสาวฐาปณีย์ รักภูบาล โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔

1. มาตรฐานการเรียนรู้

- ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

- ส 4.1 ม.4-6/2 : สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ
- ส 4.2 ม.4-6/2 : วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด (KPA)

- อธิบายที่มาและสาระสำคัญของแนวคิดการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
- สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการได้อย่างสมเหตุสมผล
- นำเสนอเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่แสดงถึงความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล

3. สารสำคัญ

สมัยของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการถือเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างยุคกลางและยุคใหม่ อันมีปัจจัยสาเหตุหลักจากการย้อนไปศึกษาศิลปวิทยาการของกรีกและโรมัน โดยเฉพาะการนำแนวคิดตามหลักมนุษยนิยมมาเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการศึกษาและปฏิรูปทางความคิดทั้งในด้านศาสนา การสำรวจทางทะเล การปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา

4. ทักษะการคิด

1. ทักษะการจำแนก
2. ทักษะการให้เหตุผล
3. ทักษะการสรุปความรู้

5. สารการเรียนรู้

ความรู้

1. การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
2. การปฏิรูปศาสนา
3. รัชชาติและการสำรวจดินแดน
4. การปฏิบัติวิทยาศาสตร์
5. การปฏิบัติอุตสาหกรรม
6. ยุคภูมิธรรม

ทักษะกระบวนการ

การจำแนก การให้เหตุผล การสรุปความรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

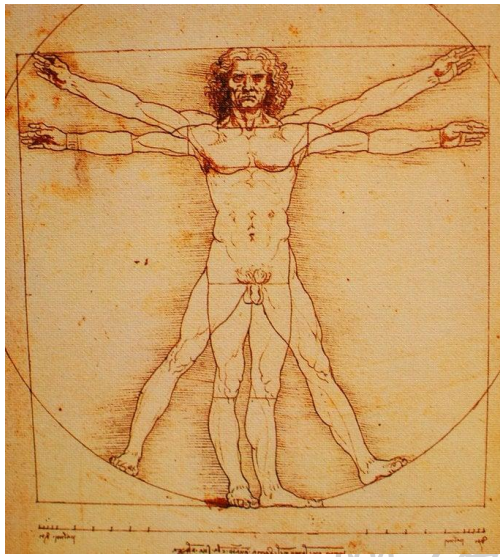
6. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นปัญหา (คาบที่ 1)

1. ครูแสดงภาพต่อไปนี้ให้นักเรียนศึกษาและสังเกต เกี่ยวกับแนวคิดและการแสดงออกทางศิลปะในยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (โดยแสดงภาพ จากสื่อ Power Point) ดังต่อไปนี้

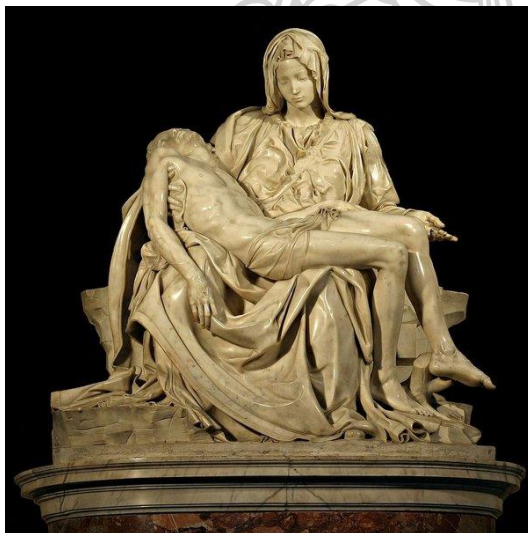
ภาพที่ 1 Vitruvian Man

ภาพที่ 2 Beatus of Liébana: Commentary on the Apocalypse

the Apocalypse on the Apocalypse

ที่มา: <https://www.smithsonianmag.com/>

ที่มา: <https://www.quora.com/Why-do-medieval-drawings-look-very-badly-drawn-in-comparison-to-Renaissance-art-have-had-homin-180910806/>

ภาพที่ 3 The Pietà

ภาพที่ 4 Chartres Cathedral

ที่มา: https://www.theepochtimes.com/edition/the-myth-and-the-might-of-antonio-canvas-sculptures_4833745/4762107

ที่มา: <https://etc.usf.edu/clippix/icture/chartres-cathedral-maiestas-omni-portal-left-jamb-figures.html>

- “ทั้ง 4 ภาพมีความแตกต่างกันอย่างไร”
- “ทั้ง 4 ภาพถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลาใด”
- “ช่วงเวลาดังกล่าวมีเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างไร”
- “การสร้างผลงานศิลปะดังกล่าว อ้างอิงตามแนวคิดใด”

3. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และอธิบายเพิ่มเติม (ทั้ง 4 ภาพ เป็นศิลปะในยุคกลาง โดยภาพที่ 1 Vitruvian Man และภาพที่ 3 The Pietà ถูกสร้างขึ้นในช่วงการฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่มีแนวคิดลัทธิมนุษยนิยมและแนวคิดธรรมชาตินิยม ซึ่งเชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ทำให้เกิดการแสวงหาความรู้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะด้านศิลปะที่ใช้ผลงานของกรีก-โรมันที่เป็นธรรมชาติมาเป็นแบบ ดังนั้น ในยุคนี้จึงเน้นงานศิลปะที่เกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ ที่มีสัดส่วนและความสมจริงตามหลักกายวิภาคศาสตร์ ต่างจากภาพที่ 2 Beatus of Liébana: Commentary on the Apocalypse และภาพที่ 4 Chartres Cathedral เป็นงานศิลปะในสมัยกลางตอนต้น ซึ่งงานศิลปะส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศิลปินไม่สามารถถ่ายทอดจินตนาการและความคิดลงในงานศิลปะได้ จึงมีลักษณะแข็งกระด้างผิดสัดส่วน ขาดชีวิตชีวา การแสดงอารมณ์และความรู้สึก)

4. ครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามที่นำไปสู่การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลดังนี้ “ถ้าหากนักเรียนอยากทราบข้อมูลเหตุการณ์สำคัญในยุคการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ นักเรียนจะศึกษาข้อมูลจากแหล่งใดได้บ้าง เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ”

ขั้นที่ 2 การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล (คาบที่ 1)

1. ครูจัดเตรียมหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูศิลปวิทยาการมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้า อาทิเช่น

สัญญา สุวังบุตรและอนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2551). ทรรศนะประวัติศาสตร์ยุโรปใน

คริสต์ศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

อนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2553). โลกตะวันตกก่อน ค.ศ. 1492 Western World before

1492. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

_____. (2558). เรื่องน่ารู้ในยุคโรสสมัยกลาง. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

อัยยา โกมลกาญจน. (2557). *อารยธรรมตะวันตก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฯลฯ

2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มโดยความสามารถ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลาก เพื่อกำหนดหัวข้อในการสืบค้นข้อมูล ดังนี้

- 1) การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
- 2) การปฏิรูปศาสนา
- 3) รัชชาติและการสำรวจดินแดน
- 4) การปฏิวัติวิทยาศาสตร์
- 5) การปฏิวัติอุตสาหกรรม
- 6) ยุคภูมิธรรม

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและบันทึกข้อมูลลงในใบงานที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ตามประเด็นดังต่อไปนี้ (obj.1)

- 1) สาเหตุปัจจัย
- 2) ลำดับเหตุการณ์สำคัญ
- 3) ผลกระทบ/ผลสืบเนื่อง

4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยนักเรียนบันทึกข้อมูลลงในตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ ในส่วนของแหล่งที่มาของข้อมูล, ช่วงเวลาของเหตุการณ์ และสรุปประเด็นสาระสำคัญของข้อมูลที่ได้จากหลักฐานและแหล่งสืบค้นต่าง ๆ

ตารางที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ (ตัวอย่าง)

ลำดับ ที่	แหล่งที่มาของข้อมูล	ช่วงเวลาของ เหตุการณ์	สรุปประเด็นและ สาระสำคัญของ ข้อมูลแต่ละแหล่ง	สรุปผลการศึกษา
ประเด็นที่ศึกษา...สาเหตุปัจจัยของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ.				
1	อนันตชัย เลาะห์พันธุ์. (2558). เรื่องน่ารู้ใน ยุโรปสมัยกลาง. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ การพิมพ์.	กลาง คริสต์ศตวรรษที่ 14 ถึงสุดลง กลาง คริสต์ศตวรรษที่ 17	ยุโรปฟื้นตัวจาก ความซบเซาทาง เศรษฐกิจ จน สามารถหันมา สนับสนุนงานด้าน ศิลปะและวิทยาการ	

ตารางที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ (ตัวอย่าง) (ต่อ)

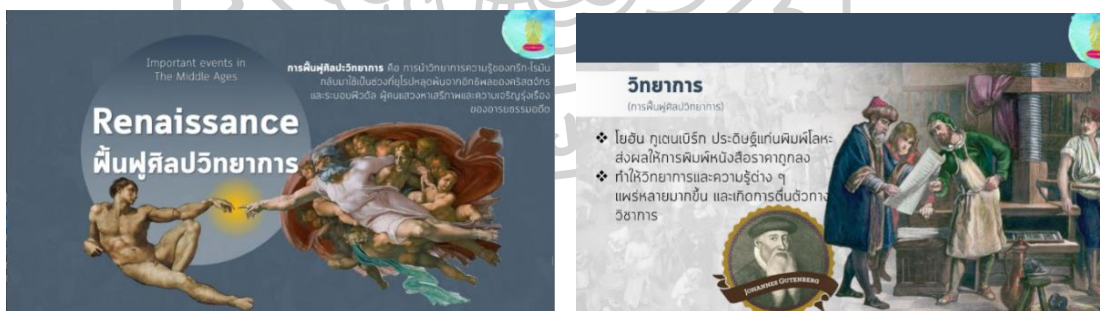
ลำดับ ที่	แหล่งที่มาของข้อมูล	ช่วงเวลาของ เหตุการณ์	สรุปประเด็นและ สาระสำคัญของ ข้อมูลแต่ละแหล่ง	สรุปผลการศึกษา
2	<p>วงเดือน นาราลัจจ์และ ชมพูนุท นาศิริรักษ์. (2560). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน เล่ม 2 ประวัติศาสตร์สากล : พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4-6. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพ วิชาการ (พว.)</p>	<p>ค.ศ. 1350- 1650</p>	<p>เริ่มเมื่อมีการฟื้นตัว ของเมือง ประกอบ กับการติดต่อกับ ตะวันออกใน สงครามครูเสดทำให้ ชาวตะวันตกสนใจ วิทยาการต่าง ๆ</p>	
3	<p>อธยา โกมลกาญจน. (2557). อารยธรรม ตะวันตก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รามคำแหง.</p>	<p>ระหว่างคริสต์ ศตวรรษที่ 16- 17</p>	<p>1) อิตาลีคือทายาท โดยตรงของอารย ธรรมโรมัน 2) การเดินทางของ มาร์โคโพล 3) สงครามครูเสด 4) การมีอิสระในการ สนับสนุนช่างฝีมือ ต่าง ๆ โดยเฉพาะใน อิตาลี</p>	

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล (คาบที่ 2)

1. ครูเปิดวิดีโอทัศน์ เรื่อง Leonardo da Vinci (ลีโอนาโด ดา วินชี) ยอดคนเรอเนสซองส์ (ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=xZZeO3kGwKc>) โดยเมื่อรับชมจบแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการอย่างสมเหตุสมผล

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่อง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ โดยใช้สื่อ Power Point ประกอบการจัดการเรียนการสอน

3. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-6 คน โดยคณะกรรมการและให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่กำหนดลงในตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ ในใบงานที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์จนครบทุกประเด็นที่ได้กำหนดไว้

ลำดับ ที่	แหล่งที่มาของข้อมูล	ช่วงเวลาของ เหตุการณ์	สรุปประเด็นและ สาระสำคัญของข้อมูล แต่ละแหล่ง	สรุปผลการศึกษา
ประเด็นที่ศึกษา....สาเหตุปัจจัยของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ				
1	อนันตชัย เลหาพะพันธุ์. (2558). เรื่องน่ารู้ใน ยุโรปสมัยกลาง. กรุงเทพฯ: คักดีโสภา การพิมพ์.	กลาง คริสต์ศตวรรษที่ 14 ลึ้นสุดลงกลาง คริสต์ศตวรรษที่ 17	ยุโรปฟื้นตัวจากความ ซบเซาทางเศรษฐกิจ จนสามารถหันมา สนับสนุนงานด้าน ศิลปะและวิทยาการ	จากแหล่งข้อมูล ลำดับที่ 1, 2 และ 3 ระบุข้อมูลไว้ตรงกัน สรุปข้อมูลได้ว่า สาเหตุปัจจัยของการ ฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
2	วงเดือน นาราลัจจ์และ ชมพูนุท นาศิริภัก. (2560). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน เล่ม 2 ประวัติศาสตร์สากล : พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ของมนุษย ชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4-6. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพ วิชาการ (พว.)	ค.ศ. 1350-1650	เริ่มเมื่อมีการฟื้นตัวของ เมือง ประกอบกับการ ติดต่อกับตะวันออกใน สงครามครูเสดทำให้ ชาวตะวันตกสนใจ วิทยาการต่าง ๆ	ฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เกิดจากการฟื้นตัว ทางเศรษฐกิจของ ยุโรปโดยเฉพาะใน อิตาลีจึงสามารถ สนับสนุนงานด้าน ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ประกอบกับอิตาลี ไม่เคยตกอยู่ใ อิทธิพลของ คริสตจักรอย่าง แท้จริง จึงทำให้
3	อัยยา โกมลกาญจน. (2557). อารยธรรม ตะวันตก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รามคำแหง.	ระหว่างคริสต์ ศตวรรษที่ 16-17	1) อิตาลีคือทายาท โดยตรงของอารย ธรรมโรมัน 2) การเดินทางของ มาร์โคโปล 3) สงครามครูเสด 4) การมีอิสระในการ สนับสนุนช่างฝีมือ ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ในอิตาลี	บรรดานักปราชญ์ และศิลปินในอิตาลีจึง ให้ความสนใจในด้าน ศิลปะเป็นพิเศษ โดย มีการนำข้อเขียน ผลงานศิลปะของ โรมันมาศึกษากัน อย่างละเอียด

(คาบที่ 3)

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคำตอบจากการทำใบงานที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์หน้าชั้นเรียน โดยครูช่วยชี้แจงเพิ่มเติม ให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง (*obj.2*)

5. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงการวิเคราะห์เพื่อจัดหมวดหมู่และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยครูใช้คำถามต่อไปนี้

“นักเรียนมีวิธีการอย่างไรในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ทำการสืบค้นและรวบรวมมา” (เช่น พิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้แต่ง หรือหน่วยงานที่ตีพิมพ์ เป็นต้น)

6. ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ได้แก่ การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิรูปศาสนา ชาติและการสำรวจทางทะเล การปฏิวัติวิทยาศาสตร์ การปฏิวัติอุตสาหกรรมและยุคภูมิธรรม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนเลือกนำเสนอข้อมูลโดยใช้ผังกราฟิกในรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์ความรู้ที่ได้รับ เช่น ผังก้างปลา, เวนน์ไดอะแกรม, ผังกราฟิก เป็นต้น เพื่อเตรียมนำเสนอในคาบถัดไป

ขั้นที่ 4 การสรุปผล (คาบที่ 4)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในรูปแบบผังกราฟิกที่เลือกใช้ในเรื่องความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการของกลุ่มตัวเอง (*obj.2*)

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ โดยครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจ ดังต่อไปนี้

- การฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีผลสืบเนื่องทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างไรบ้าง

- หากகுเตนเบิร์กประดิษฐ์นวัตกรรมอื่นที่ไม่ใช่แท่นพิมพ์ ในช่วงการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเหตุการณ์อย่างไรบ้าง

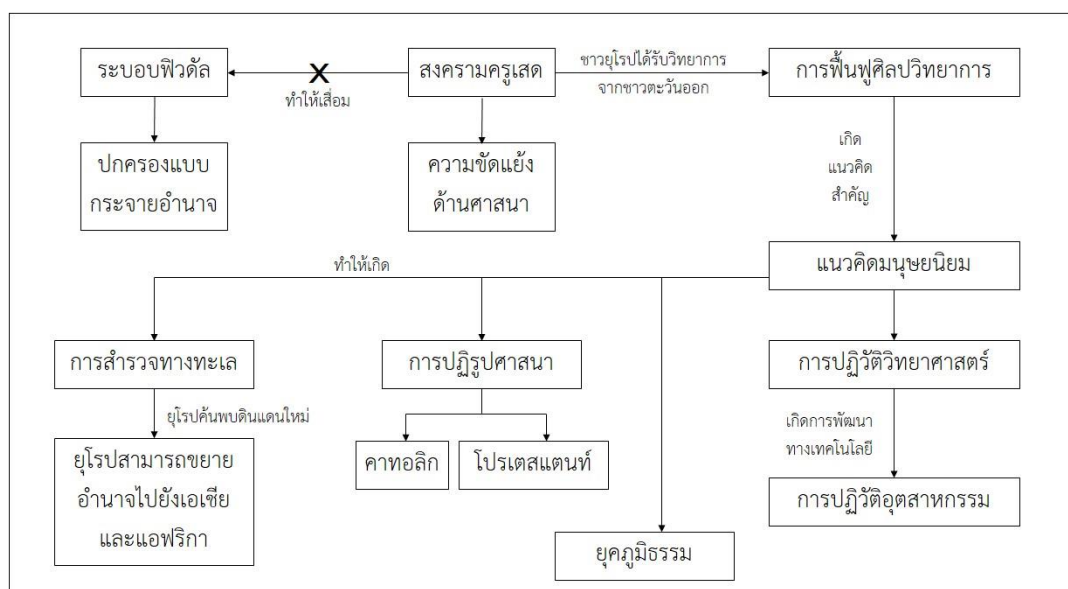
3. ครูเตรียมใบงานที่ 2 แผนภาพสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เพื่อให้นักเรียนได้ลองทำ โดยการสรุปความคิดและวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการโดยใช้สัญลักษณ์ตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- > เส้นที่มีหัวลูกศร แสดงถึง การชี้จากข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็น “ผลโดยตรง” หรือที่ “เกิดขึ้นในลำดับถัดมา”
- เส้นที่ไม่มีหัวลูกศร แสดงถึง ข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็น ส่วนประกอบ/องค์ประกอบ/ความหมาย/มีลักษณะ/คุณสมบัติ
- X> เส้นที่มีหัวลูกศรและกากบาท แสดงถึง การชี้ข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่ "ถูกลด/ยับยั้ง/ป้องกัน/ขัดขวาง" เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล (คาบที่ 5)

1. ครูและนักเรียนร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการแล้วมาอภิปรายร่วมกันและสรุปเป็นผังมโนทัศน์ในใบงานที่ 2 เรื่องแผนภาพสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (obj.3, Gen)

ตัวอย่าง แผนภาพสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

(คาบที่ 6)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอแผนภาพของกลุ่มตนเอง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงข้อมูลที่แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ และร่วมกันสรุปความคิดรวบยอด โดยครูใช้คำถามนำ

“สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์อย่างไร” (สมัยของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ถือเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างยุคกลางและยุคใหม่ อันมีปัจจัยสาเหตุหลักจากการย้อนไปศึกษาศิลปวิทยาการของกรีกและโรมัน โดยเฉพาะการนำแนวคิดตามหลักมนุษยนิยมมาเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการศึกษาและปฏิรูปทางความคิด ทั้งในด้านศาสนา การสำรวจทางทะเล การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา) Gen.

8. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- ภาพ Vitruvian Man ที่มา: https://www.theepochtimes.com/edition/the-myth-and-the-might-of-antonio-canovas-sculptures_4833745/4762107
- ภาพ Beatus of Liébana: Commentary ที่มา: <https://www.quora.com/Why-do-medieval-drawings-look-very-badly-drawn-in-comparison-to-Renaissance-art-have-had-hernia-180949806/>
- ภาพ The Pietà ที่มา: https://www.theepochtimes.com/edition/the-myth-and-the-might-of-antonio-canovas-sculptures_4833745/4762107
- ภาพ Chartres Cathedral ที่มา: <https://etc.usf.edu/clippix/picture/chartres-cathedral-maiestas-domini-portal-left-jamb-figures.html>
- หนังสือเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สากล ชั้น ม.4-6
- สัจชัย สุวังบุตรและอนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2551). ทรรศนะประวัติศาสตร์ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- อนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2553). โลกตะวันตกก่อน ค.ศ. 1492 Western World before 1492. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- _____ . (2558). เรื่องน่ารู้ในยุโรปสมัยกลาง. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- อัจฉา โภมลกาญจน. (2557). *อารยธรรมตะวันตก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิดิทัศน์ เรื่อง Leonardo da Vinci (ลีโอนาร์โด ดา วินชี) ยอดคนเรอเนสซองส์ ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=xZZeO3kGwKc>
- สื่อ Power Point ประกอบการจัดการเรียนการสอน เรื่อง เหตุการณ์สำคัญในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

9. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์
- ใบงานที่ 2 แผนภาพสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุค

ฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

เกณฑ์การวัดผล/ประเมินผล

ข้อ	ประเด็น	ระดับคุณภาพ		
		3 (ดีมาก)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ถูกต้องครบถ้วน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ไม่ชัดเจน
2	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุได้ถูกต้องครบถ้วน	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุไม่ชัดเจน
3	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ถูกต้องครบถ้วน	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ไม่ชัดเจน

ข้อ	ประเด็น	ระดับคุณภาพ		
		3 (ดีมาก)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
4	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ถูกต้องครบถ้วน	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ไม่ชัดเจน
5	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้อย่างถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ไม่ชัดเจน

ใบงานที่ 1 ตารางสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลจากหลักฐานแหล่งต่าง ๆ และบันทึกลงในตารางให้สมบูรณ์

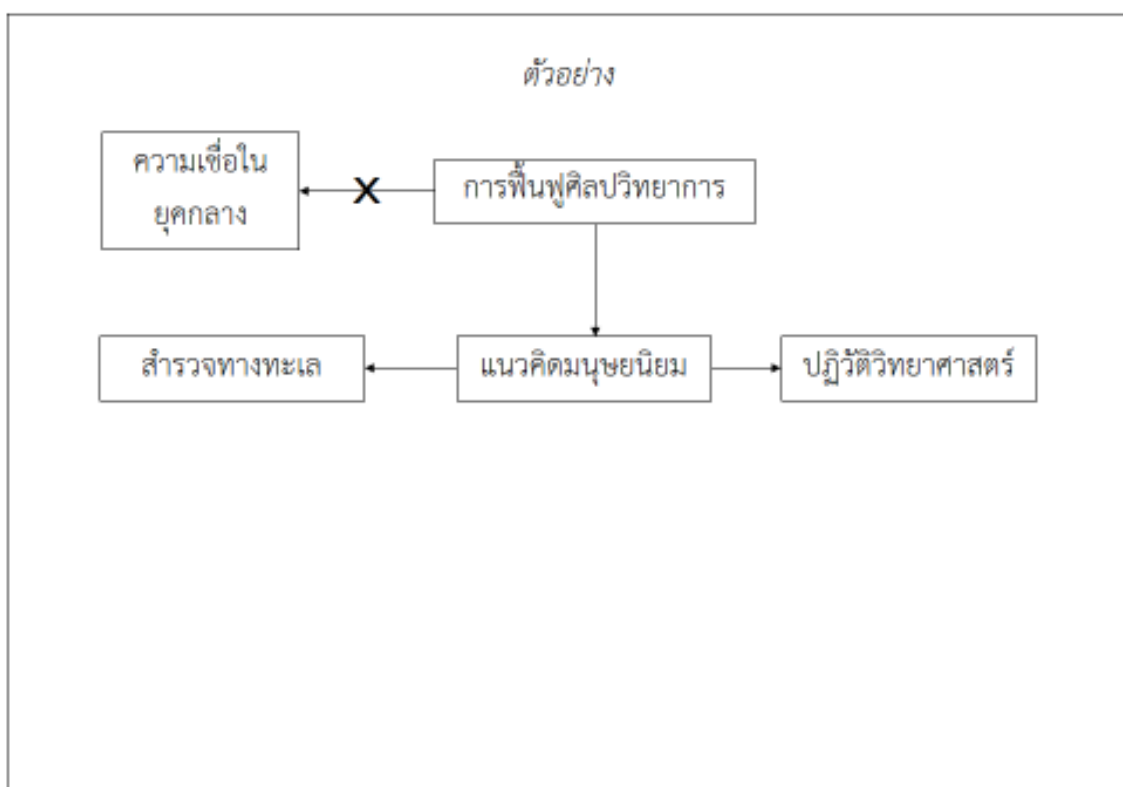
ลำดับ ที่	แหล่งที่มาของ ข้อมูล	ช่วงเวลาของ เหตุการณ์	สรุปประเด็นและ สาระสำคัญของข้อมูล แต่ละแหล่ง	สรุปผลการศึกษา
ประเด็นที่ศึกษา....สาเหตุปัจจัยของการเกิด				
1	เจน บิงแฮม. (2549). โลกยุค กลาง : Medieval World. แปลโดย ล่องทิพย์ อัมริ นทร์รัตน์. กรุงเทพฯ: ปาเจ.	ค.ศ. 476- 1492	ระบอบการปกครองแบบ ฟิวดัลเกิดจากการ แสวงหาอุปการคุณและ ฝากตัวกับขุนนางที่มี อำนาจเพื่อให้รอดพ้น จากการถูกรุกราน	จากแหล่งข้อมูลลำดับที่ 1, 2 และ 3 ระบุข้อมูล ไว้ตรงกัน สรุปข้อมูลได้ ว่า สาเหตุปัจจัยของ การเกิดระบอบฟิวดัล นั้น เกิดจากประเพณี ของชาวโรมันในการ แสวงหาอุปการคุณและ
2	อนันตชัย เลาหะ พันธ์. (2558). โลกตะวันตก ก่อน ค.ศ. 1492. กรุงเทพฯ: ศักดิ์ โสภากการพิมพ์.	สมัยกลาง ตอนต้น ค.ศ. 476- 1050	มีที่มาจากประเพณีคومي เตตัสของพวกอนารยชน เผ่ากอท คือ ประเพณีที่ ชายฉกรรจ์หรือนักรบ กระทำสัตย์ปฏิญาณว่า จะจงรักภักดีชื่อตรงต่อ หัวหน้าของตน	ฝากตัวกับขุนนางที่มี อำนาจเพื่อให้รอดพ้น จากการรุกรานของโจร ผู้ร้าย ผสมผสานกับ ประเพณีคوميเตตัสของ พวกกอทที่ชายฉกรรจ์ หรือนักรบจะปฏิญาณ
3	อัยยา โกมลกาญ จน. (2557). อารยธรรม ตะวันตก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รามคำแหง.	ค.ศ. 900- 1000	มีที่มาจากชาวโรมัน ที่ ชวานาต้องพึ่งพาขุนนาง เพื่อช่วยป้องกันภัยจากอ นารยชน พร้อมทั้ง ปฏิญาณตนเป็นข้ารับใช้ เรียกว่า Patrocinium	ตนว่าจะจงรักภักดีต่อ หัวหน้าของตนเองและ จะปกป้องชีวิตของ เจ้านาย

ใบงานที่ 2

เรื่อง แผนภาพสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ โดยใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

- เส้นที่มีหัวลูกศร แสดงถึง การชี้จากข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็น “ผลโดยตรง” หรือที่ “เกิดขึ้นในลำดับถัดมา”
- เส้นที่ไม่มีหัวลูกศร แสดงถึง ข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็น ส่วนประกอบ/องค์ประกอบ/ความหมาย/มีลักษณะ/คุณสมบัติ
- X→ เส้นที่มีหัวลูกศรและกากบาท แสดงถึง การชี้ข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่ “ถูกลด/ยับยั้ง/ป้องกัน/ขัดขวาง” เป็นต้น

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม

ระดับคะแนน พฤติกรรม	4	3	2	1
1. การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ร่วมมือวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน สมาชิกทุกคน มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงานได้เป็นอย่างดี	ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบทุกขั้นตอน สมาชิกส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน	สมาชิกบางส่วน ยังไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนการทำงานแต่ยังมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน	สมาชิกร่วมมือในการวางแผนการทำงานน้อยมาก ไม่ค่อยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน
2. การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานได้ครบเต็มความสามารถ พยายามแก้ไขงานด้วยเหตุผล มุ่งมั่นจนงานสำเร็จ	ทำงานได้ครบ พยายามเต็มความสามารถ แก้ไขงานได้ เป็นบางครั้งแต่งานสำเร็จ	ความพยายามในการทำงานจนสำเร็จแต่ยังไม่ครบทุกประเด็น	ทำงานสำเร็จค่อนข้างรีบร้อน งานไม่ครบคลุมทุกประเด็น
3. การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	สมาชิกทุกคนใช้เหตุผลแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก	สมาชิกส่วนใหญ่ ใช้เหตุผลแสดงความคิดเห็นได้ดี	สมาชิกบางส่วน ใช้เหตุผลแสดงความคิดเห็นได้	มีสมาชิกใช้เหตุผลแสดงความคิดเห็นได้น้อยมาก
4. การยอมรับข้อสรุปในผลงานของกลุ่ม	ข้อสรุปในผลงานของกลุ่มสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปและร่วมแก้ไขงานด้วยความเต็มใจ	สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมแก้ไข	สมาชิกมีส่วนร่วมในการสรุปน้อยมาก ไม่ค่อยยอมรับข้อสรุปของกลุ่มแต่ก็ร่วมแก้ไขงาน	สมาชิกไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการสรุปหาข้อสรุปของกลุ่มได้ไม่ชัดเจนนัก

เกณฑ์การตัดสิน ระดับ/คุณภาพของพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม

คะแนน 14 - 16 ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 10 - 13 ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ดี

คะแนน 5 - 9 ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้

คะแนน 1 - 4 ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ 3 ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน
2. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่อง
3. ตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

(ตัวอย่าง)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน

คำชี้แจง

1. ห้ามนักเรียนขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในข้อสอบ
2. หลังจากทำข้อสอบเสร็จให้คืนข้อสอบพร้อมกระดาษคำตอบต่อกรรมการคุมสอบ
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วระบายด้วยดินสอ 2B ลงในกระดาษคำตอบ

1. พลอยใสต้องการศึกษาเรื่องภาวะเศรษฐกิจและสังคมของยุโรปยุคกลางในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11-12 พลอยใสควรใช้ข้อมูลจากสถาบันใดจึงจะได้ข้อมูลอย่างชัดเจน
 1. วิหารแซงต์ปีแยร์
 2. วิหารเซนต์โซเฟีย
 3. วิหารเซนต์ปีเตอร์
 4. วิหารนอเทรอดาม
7. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่ เหตุปัจจัยของการล่มสลายของระบอบการปกครองแบบฟิวตัล
 1. มีการขยายตัวของเมืองและการค้าในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11-14
 2. บรรดาพ่อค้ากลายเป็นผู้ที่มีมั่งคั่งและเป็นชนชั้นกลางที่มีอำนาจแทนที่ขุนนาง
 3. ชาวนาละทิ้งที่นาเข้ามาทำงานในชุมชนเมืองและไม่ได้อยู่ภายใต้ระบอบฟิวตัล
 4. ขุนนางและกษัตริย์ต่างมีอำนาจมากขึ้นและช่วยกันสถาปนาระบอบสมบูรณาญา
19. “เป็นสนธิสัญญาสันติภาพที่ยุติสถานะสงครามระหว่างฝ่ายสัมพันธมิตรและจักรวรรดิเยอรมันที่เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นปัจจัยหลักนำไปสู่ความขัดแย้งในภาย หลังโดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามโลกครั้งที่ 2”

จากข้อความข้างต้นกล่าวถึงสนธิสัญญาใด

 1. สนธิสัญญาปารีส
 2. สนธิสัญญาเบอร์ลิน
 3. สนธิสัญญาแวร์ซาย
 4. สนธิสัญญาเซิ่ง-แอมร์แม็ง

23. ผลสืบเนื่องของสงครามโลกครั้งที่ 1 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของยุโรปหลายประการ ยกเว้น ข้อใด

1. การก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ
2. การล่มสลายของสหภาพโซเวียต
3. เกิดประเทศใหม่ในยุโรปตะวันออก
4. เกิดแนวคิดป้องกันสงครามและสร้างสันติสุข

24. แก้มบุมได้รับมอบหมายจากครูให้ทำรายงานการเข้าร่วมนิทรรศการภาพถ่ายสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 หากแก้มบุมต้องการศึกษาถึงผลกระทบและความสูญเสียจากสงครามแก้มบุมควรเลือกภาพถ่ายใดที่จะสะท้อนถึงความสูญเสียจากสงครามได้อย่างชัดเจน

1. การทำลายกำแพงเบอร์ลิน
2. การทิ้งระเบิดที่อ่าวเพิร์ลฮาร์เบอร์
3. การลงนามในสนธิสัญญาแวร์ซายส์
4. การทิ้งระเบิดปรมาณูที่เมืองฮิโรชิมา

แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง

1. ข้อสอบฉบับนี้เป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ
2. หลังจากทำข้อสอบเสร็จ ให้คืนข้อสอบพร้อมกระดาษคำตอบต่อกรรมการคุมสอบ

ย้อนรอยสงครามโลก

คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นศตวรรษของการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่และรวดเร็วที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงมีทั้งความพินาศหายนะและความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด เป็นการต่อยอดของการผสมผสานด้านพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของศตวรรษที่ 19 และศตวรรษที่ 20 จึงได้ชื่อว่าเป็นยุคแห่งความหวัง, ยุคของเทคโนโลยี, ยุคแห่งลัทธิชาตินิยม แต่ชื่อที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมากที่สุดคือศตวรรษแห่งสงครามหรือศตวรรษแห่งความรุนแรง เพราะเป็นศตวรรษที่นองเลือดมากที่สุด ก่อนการเกิดสงครามโลกใน ค.ศ. 1914 ก็มีสงครามระหว่างประเทศที่รุนแรงเกิดขึ้นก่อนแล้วคือสงครามบัวร์ (ค.ศ. 1899-1902) สงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (ค.ศ. 1904-1905) และสงครามบอลข่าน (ค.ศ. 1912-1913) ตามด้วยสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นสงครามเบ็ดเสร็จที่รัฐสมัยใหม่หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการกับสถานการณ์สงครามของประเทศและการจัดระเบียบทางสังคมและอำนาจการควบคุมของรัฐในการรบทั้งสะท้อนมิติทางอุตสาหกรรมการทำสงคราม สงครามโลกครั้งที่ 1 จึงเป็นสงครามของศตวรรษใหม่ ที่เกิดการสังหารผลาญชีวิตผู้คนจำนวนมหาศาลอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้น การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงถือเป็นจุดสิ้นสุดของ “ระยะเวลาอันงดงาม” (The Beautiful Times หรือ La Belle Epoque) ของสังคมโลกตะวันตกที่เริ่มต้นตั้งแต่ ค.ศ. 1870 เป็นต้นมา

บรรดาประเทศมหาอำนาจยุโรปทั้งหลายต่างเพิ่มพูนความแข็งแกร่งทางทหารนับแต่สมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรม ลัทธินิยม และจักรวรรดินิยมที่ครอบงำไปทั่วทั้งยุโรป ทำให้ยุโรปต้องเผชิญกับวิกฤติต่าง ๆ ระหว่างชาติ ในจำนวนวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่น่าสนใจและมีผลโดยตรงต่อความขัดแย้ง ได้แก่ วิกฤติการณ์โมร็อกโก ค.ศ. 1905 - 1906 เกิดขึ้นจากความขัดใจและขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มีโมร็อกโกเป็นตัวกลางและเป็นผู้ที่ต้องรับปัญหาโดยตรง, การผนวกบอสเนีย - เฮอร์เซโกวีนา ค.ศ. 1908 เกิดจากการที่ออสเตรีย - ฮังการีพยายามผนวกบอสเนีย - เฮอร์เซโกวีนาไว้กับตนเอง ซึ่งเป็นการขัดขวางการรวมชาติของเซอร์เบีย, สงครามออตโตมันกับอิตาลี ค.ศ. 1911, สงครามบอลข่าน ฯลฯ

แต่เหตุการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นการจุดชนวนของสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้นเมื่ออาร์ชดั๊กฟรานซิส เฟอร์ดินานด์ มกุฎราชกุมารแห่งจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี และดัชเชสแห่งโฮเฮนแบร์กพระชายา

เสด็จประพาสกรุงซาราเยโว เมืองหลวงของบอสเนีย เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 ทั้งสองพระองค์ถูกกัฟริโล ปรีนชิบ นักศึกษาชาวเซิร์บชาตินิยมลอบปลงพระชนม์ด้วยการสาดกระสุนใส่รถพระที่นั่งเพื่อเป็นการแก้แค้นที่จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีเข้ายึดครองบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ใน ค.ศ. 1908 และขัดขวางการจะรวมชาวสลาฟของเซอร์เบีย การสิ้นพระชนม์ของอาร์ชดั๊กฟรานซิส เฟอร์ดินานด์ทำให้ออสเตรีย-ฮังการี ซึ่งต้องการปราบปรามการเคลื่อนไหวของพวกสลาฟในเซอร์เบีย อ้างเป็นสาเหตุเพื่อลงโทษเซอร์เบียที่ถูกสงสัยว่าอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ครั้งนี้ โดยยื่นคำขาดให้เซอร์เบียปฏิบัติตามข้อเรียกร้องภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งเซอร์เบียไม่อาจรับได้ ออสเตรีย-ฮังการีจึงประกาศสงครามกับเซอร์เบีย ฝ่ายรัสเซียเตรียมช่วยเซอร์เบียโดยการระดมพล เยอรมนีเรียกร้องให้รัสเซียและฝรั่งเศสเข้าร่วมแต่ทั้งสองประเทศไม่ปฏิบัติตาม เยอรมนีจึงประกาศสงครามกับทั้งสองประเทศ โดยเยอรมนี, ออสเตรีย-ฮังการีและบัลแกเรียเป็นพันธมิตร เรียกว่า ฝ่ายมหาอำนาจกลาง ส่วนอังกฤษ, ฝรั่งเศสและรัสเซีย เรียกว่า ฝ่ายสัมพันธมิตร โดยมีประเทศอื่น ๆ เข้าร่วมด้วย

เมื่อสงครามเริ่มขึ้นสหรัฐอเมริกาได้ประกาศตนเป็นกลาง แต่เมื่อฝ่ายเยอรมนีเริ่มใช้เรือดำน้ำโจมตีเรือพันธมิตรและโจมตีเรือเรือลูซิทาเนียซึ่งเป็นเรือโดยสารสัญชาติอังกฤษที่มีชาวอเมริกันโดยสารมาด้วยถึง 124 คน สหรัฐอเมริกาจึงเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในช่วงเดียวกับที่รัสเซียได้เกิดเหตุการณ์ปฏิวัติใหญ่ใน ค.ศ. 1917 ทำให้อำนาจการปกครองแผ่นดินตกอยู่ในมือคณะสภาโซเวียต ภายใต้การนำของเลนินได้ทำสัญญาสงบศึกกับฝ่ายเยอรมนีโดยการทำสนธิสัญญาเบรสท์-ลิตอฟสค์ ส่งผลให้รัสเซียต้องถอนตัวออกจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เยอรมนีจึงโหมบุกแนวรบด้านตะวันตกโดยมุ่งเผด็จศึกฝรั่งเศส แต่เมื่อสหรัฐอเมริกาเข้าสู่สงครามและส่งกำลังทหารมาช่วยฝรั่งเศส ทำให้สถานการณ์รบเริ่มเปลี่ยนแปลง ฝ่ายสัมพันธมิตรเริ่มตั้งรับและตีรุกกลับจนกองทัพเยอรมนีล่าถอยออกจากแนวรบฮินเดนบวร์กและยอมจำนนในที่สุด

หลังความพ่ายแพ้ของเยอรมนีและมหาอำนาจกลางเกิดขึ้นและสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 ลง คณะผู้แทนฝ่ายสัมพันธมิตรได้ร่วมประชุมกันที่พระราชวังแวร์ซายส์และได้ร่างสนธิสัญญาสงบศึกขึ้น เรียกว่า สนธิสัญญาแวร์ซายส์ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชาติและสันติภาพ อีกทั้งยังได้ระบุไว้ว่าเยอรมนีต้องรับผิดชอบความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสงครามครั้งนี้ โดยการจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามในอัตราที่เกินความสามารถที่จะจ่ายได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจของเยอรมนีย่ำแย่ลงอย่างมาก นอกจากนี้ ความพ่ายแพ้ของเยอรมนีและพันธมิตรทำให้เกิดประเทศใหม่ขึ้นในยุโรป เช่น ออสเตรีย, ฮังการี, เชกโกสโลวาเกีย, โปแลนด์, ฟินแลนด์ เป็นต้น

ผลกระทบจากสนธิสัญญาแวร์ซายส์และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ เปิดทางให้ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ผู้นำพรรคนาซีก้าวสู่อำนาจในเยอรมนีและนำโลกไปสู่ศตวรรษของความรุนแรง ฮิตเลอร์ได้สร้างลัทธิชาตินิยมมวลชนและมุ่งสร้างรัฐชาติที่เผ่าพันธุ์บริสุทธิ์ ซึ่งทำให้แนวคิดการเมืองแบบสุดโต่งของเขารุนแรงมาก ประกอบกับความอ่อนแอของสันนิบาตชาติในการยับยั้งสงคราม จึงทำให้เยอรมนีเปิดการรบในสงครามสายฟ้าแลบโดยการโจมตีโปแลนด์ใน ค.ศ. 1939 ผู้เข้าร่วมสงครามแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายสัมพันธมิตร ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศสและสหภาพโซเวียต ส่วนฝ่ายตรงข้ามคือ ฝ่ายอักษะ นำโดย เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่น

สงครามครั้งนี้มีการระดมกำลังทหารกว่า 100 ล้านนาย นับเป็นสงครามครั้งใหญ่ที่สุดที่เคยมีมา และถือเป็นสงครามเบ็ดเสร็จ เยอรมันใช้การรบแบบผสมผสานระหว่างอำนาจการยิงและการเคลื่อนที่เร็วของยานยนต์และเครื่องบินรบในการเจาะทะลวงแนวป้องกันของข้าศึกโดยไม่ให้รู้ตัว เปิดทางให้เยอรมนีครองสนามรบทั้งภาคพื้นทวีปยุโรปได้ในเวลาอันรวดเร็ว ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1940-1941 ยุโรปเกือบทั้งหมดตกอยู่ภายใต้อำนาจของกองทัพนาซี การล้างชาติพันธุ์โดยนาซีได้สังหารชาวยิวในทวีปยุโรปเป็นจำนวนอย่างน้อย 6 ล้านคน

ส่วนสงครามทางเอเชียแปซิฟิก ญี่ปุ่นได้ลงนามในสัญญาเป็นฝ่ายเดียวกับเยอรมนี และเปิดฉากโจมตีประเทศในอาณัติดินแดนของอังกฤษ เนเธอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกา และในเวลาเดียวกันนั้นญี่ปุ่นโจมตีเอเชียอาคเนย์และมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลาง รวมไปถึงโจมตีฐานทัพเรือสหรัฐอเมริกาที่อ่าวเพิร์ล ในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องประกาศตนเข้าร่วมสงครามด้วยในวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1941

สงครามดำเนินไปจนกระทั่งฝ่ายสัมพันธมิตรได้ตัดสินใจยกพลขึ้นบกที่ชายฝั่งแคว้นนอร์ม็องดีของฝรั่งเศสในวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1944 เพื่อเปิดแนวรบและปลดปล่อยยุโรปจากการยึดครองของนาซีเรียกว่า วันดี-เดย์ (D-Day) ซึ่งถือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของการรบเพราะเป็นการเริ่มต้นของชัยชนะครั้งสำคัญของฝ่ายพันธมิตรในสงครามจนนำมาสู่ความพ่ายแพ้ของเยอรมนีในที่สุด แต่เหล่าผู้นำของญี่ปุ่นได้ตัดสินใจที่จะสู้ต่อไป กระทั่ง วันที่ 11 กรกฎาคม เหล่าผู้นำของฝ่ายสัมพันธมิตรได้เข้าประชุมกันที่เมืองพอตสدام เยอรมนี ได้ข้อสรุปว่าที่ประชุมให้การรับรองเกี่ยวกับข้อตกลงต่าง ๆ กับเยอรมนี และย้ำถึงความจำเป็นของญี่ปุ่นที่จะต้องยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข แต่ญี่ปุ่นได้ปฏิเสธข้อเสนอ สหรัฐอเมริกาจึงสนใจทิ้งระเบิดปรมาณูลงที่เมืองฮิโรชิมาที่นางาซากิ ญี่ปุ่นจึงตัดสินใจยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข หลังจากนั้นในวันที่ 2 กันยายน 1945 ญี่ปุ่นได้เซ็นสัญญายอมจำนนอย่างเป็นทางการ ในวันที่นี้จึงถือเป็นจุดจบของสงครามโลกอย่างแท้จริง

ประเทศมหาอำนาจฝ่ายอักษะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม กระนั้นทั้งประเทศที่ชนะและพ่ายแพ้สงครามต่างต้องประสบกับความยากลำบากด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะความเสียหายอันเกิดจากสงครามและกินพื้นที่กว้างไปทั่วโลก ได้มีการประมาณว่ามีผู้เสียชีวิตจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็น

จำนวนมากกว่า 60 ล้านคน ซึ่งสาเหตุการเสียชีวิตส่วนใหญ่นั้นมาจากโรคระบาด การอดอาหาร การฆ่าฟันและการทำลายพืชพันธุ์ นับตั้งแต่ปี 1945 ถึง 1951 มีนายทหารเยอรมันและญี่ปุ่นจำนวนมาก ได้ถูกดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมสงคราม โดยถูกตั้งข้อหาว่าได้ก่ออาชญากรรมต่อต้านสันติภาพ ก่ออาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ การทำสงครามเพื่อรุกรานและข้อหาอื่น ๆ นอกจากนั้น ยังมีความสูญเสียบางประการที่เป็นผลทางอ้อมของสงคราม เช่น ทูพิกภัยในแคว้นเบงกอล เป็นต้น ประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหภาพโซเวียตและฝรั่งเศส ได้เข้าร่วมประชุมร่างสนธิสัญญาสันติภาพขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีการลงนามกันที่กรุงปารีส ค.ศ. 1947 ตามสนธิสัญญาสันติภาพนี้ ประเทศอิตาลี บัลแกเรีย ฮังการี โรมาเนีย และฟินแลนด์ต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามจำกัดอาวุธและเปลี่ยนแปลงเขตแดน ส่วนเยอรมนีถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ ญี่ปุ่นถูกควบคุมให้เป็นรัฐปลอดทหาร โดยการทำลายกองทัพ อาวุธยุทโธปกรณ์ ยุบหน่วยงานราชการและสลายกำลังพลกว่า 2 ล้านนาย

ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นด้วยความพยายามที่จะรักษาสันติภาพทั่วโลก โดยมีผลอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945 และปรับใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในปี ค.ศ. 1948 อันเป็นมาตรฐานที่ทุกชาติสมาชิกจะต้องบรรลุ ด้วยความหวังว่าจะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งเช่นที่เกิดขึ้นนี้ได้อีก ภายหลังจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศในยุโรป ขณะเดียวกันยุโรปตะวันตกได้พยายามรวมตัวกัน ดังจะเห็นได้จากการก่อตั้งสหภาพยุโรป เป็นต้น

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงเมื่อ ค.ศ. 1945 สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่เสียหายน้อยมากในสงครามโลกครั้งที่ 2 และเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจได้กลายเป็นผู้นำโลกเสรี ส่วนสหภาพโซเวียตซึ่งเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยมเมื่อ ค.ศ. 1918 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว ได้เป็นผู้นำกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและพยายามที่จะเป็นผู้นำการปฏิวัติโลกตามแนวความคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงเป็นการเผชิญหน้าของสองกลุ่มอำนาจที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน เรียกว่า ประเทศ อภิมหาอำนาจ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่มโลกเสรีและสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งต่างแข่งขันกันขยายอำนาจจนทำให้เกิดสงครามเย็น (Cold War) เนื่องจากการต่อสู้ทางแนวคิดระหว่างสองค่ายเป็นการต่อสู้ระดับโลก และมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเกือบทั่วโลก ทั้งสองฝ่ายต่างโฆษณาชวนเชื่อและโจมตีซึ่งกันและกันทางสื่อมวลชน มีการแข่งขันทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อขยายอิทธิพลของตนในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยไม่มีการใช้กำลังทหารและอาวุธ จึงเรียกรวมการต่อสู้กันทางด้านแนวความคิดนี้ว่าสงครามเย็น แต่ทั้งสองฝ่ายต่างให้การสนับสนุนความขัดแย้งในภูมิภาคที่สำคัญที่เรียกว่า สงครามตัวแทน ซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัดในเขตเอเชีย อันได้แก่ จีน เกาหลี เวียดนาม

แม้ว่าสงครามเย็นและสงครามตัวแทนจะกินอาณาบริเวณกว้างขวาง แต่ราว ค.ศ. 1955 เป็นต้นมาสถานการณ์ความรุนแรงก็ค่อย ๆ คลี่คลายลง เนื่องจากครุสชอฟได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำสหภาพโซเวียตและใช้นโยบายอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับลุ่มเสรีประชาธิปไตย และเมื่อมีฮาอิล กอร์บาชอฟขึ้นดำรงตำแหน่งต่อจากครุสชอฟได้ดำเนินนโยบายกลาสนอสต์และเปเรสตรอยกา อันส่งผลต่อการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมืองและเปิดประเทศเข้าสู่ระบบเสรี นำมาสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งเกิดผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น สหรัฐอเมริกากลายเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวของโลก, เกิดกระแสชาตินิยมใหม่และการจัดระเบียบโลกใหม่ เป็นต้น

ความปลอดภัยจากสงครามขนาดใหญ่ ทำให้โลกเริ่มพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เกิดระบบทุนนิยมที่แทรกซึมเข้าสู่วิถีชีวิตแทบทุกส่วนของโลก เกิดการเชื่อมโยงโลกถึงกันอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด หรืออาจเรียกได้ว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงจากยุคของสงครามอันโหดร้ายเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างเต็มตัว

บรรณานุกรม

- วงเดือน นาราสิจจ์และชมพูนุท นาศิริรักษ์. (2560). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน เล่ม 2 ประวัติศาสตร์สากล : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
- วีระชัย โชคมุกดา. (2565). สงครามโลกครั้งที่ 1, 2 (ฉบับสมบูรณ์) ประวัติศาสตร์การชนฆ่าที่โลกต้องเรียนรู้. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- สัณชัย สุวังบุตรและอนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2562). **ทรรปณะประวัติศาสตร์ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 19**. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- สัณชัย สุวังบุตรและอนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์. (2562). **ทรรปณะประวัติศาสตร์ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- อัยยา โกมลกาญจน. (2553). **อารยธรรมตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

1. จงวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุการเข้าร่วมสงครามของสหรัฐอเมริกาในสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยลำดับตามความสำคัญของเหตุการณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงระบุเหตุการณ์สำคัญและผลที่ตามมาทั้งระยะสั้นและระยะยาวอันนำไปสู่ความขัดแย้งในสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2

.....

.....

.....

3. จงอภิปรายถึงเหตุปัจจัยและผลสืบเนื่องจากเหตุการณ์ยกพลขึ้นบกที่ชายฝั่งแคว้นนอร์ม็องดีของฝรั่งเศสในวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1944 พร้อมทั้งระบุถึงผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดของเหตุการณ์ดังกล่าว

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน (ค่าเฉลี่ย)	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00	ดี
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00	ปรับปรุง

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ			คะแนน
		3 (ดีมาก)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
1	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ถูกต้องครบถ้วน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	ระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ไม่ชัดเจน	

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ			คะแนน
		3 (ดีมาก)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
2	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุ	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุได้ถูกต้องครบถ้วน	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	วิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุไม่ชัดเจน	
3	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ถูกต้องครบถ้วน	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ไม่ชัดเจน	
4	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ถูกต้องครบถ้วนและชัดเจน	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้อย่างครบถ้วนแต่ไม่ชัดเจน	จำแนกความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่แท้จริงและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน	

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ			คะแนน
		3 (ดีมาก)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
5	แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้	แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถ หลีกเลี่ยงได้ อย่างครบถ้วน และชัดเจน	แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่ไม่ สามารถ หลีกเลี่ยงได้อย่าง ครบถ้วนแต่ไม่ ชัดเจน	แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่ไม่ สามารถ หลีกเลี่ยงได้ไม่ ครบถ้วนและไม่ ชัดเจน	

(ตัวอย่าง)

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ ต้องการทราบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยจะมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาตามข้อความนั้น ๆ ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนอย่างไร คำตอบจะไม่มีถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด
2. ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นให้ครบทุกข้อ
3. วิธีทำแบบสอบถามความคิดเห็น คือ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อโดยพิจารณาอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องนั้น โดยมี 5 ระดับ ดังนี้

ความหมายของคะแนน

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับ
ความรู้สึกรักของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
1.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติแก่นักเรียน					
2.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลได้					
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้						
6.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
7.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น					
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
11.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุสาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีความซับซ้อนได้					
13.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำกระทำของตัวบุคคลในประวัติศาสตร์กับเงื่อนไขในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ฐาปณีย์ รักภูบาล
วุฒิกการศึกษา	ปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนครนายกวิทยาคม
	ปีการศึกษา 2552 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนนครนายกวิทยาคม
	ปีการศึกษา 2557 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
	ปีการศึกษา 2561 เข้าศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

